

Het BoekStartkoffertje

BEKENDHEID, BEREIK EN WAARDERING

KANTAR PUBLIC

o n d e r z o e k s p u b l i c a t i e

Lezen
STICHTING LEZEN

l < v
kunst van lezen
OPENBARE BIBLIOTHEKEN
EN STICHTING LEZEN

Het BoekStartkoffertje

Bekendheid, bereik en waardering

Lezen
STICHTING LEZEN

kv
kunst van lezen
OPENBARE BIBLIOTHEKEN
EN STICHTING LEZEN

Colofon

Stichting Lezen / Kunst van Lezen
Nieuwe Prinsengracht 89
1018 VR Amsterdam
020-6230566
www.lezen.nl
info@lezen.nl

Auteurs

Manuel Kaal (Kantar Public)
Suzanne Plantinga (Kantar Public)
Elmara Bemer (Kantar Public)

Vormgeving cover

Lijn 1 Haarlem, Ramona Dales

Citeren als: Kantar Public (2018). *Het BoekStartkoffertje: bekendheid, bereik en waardering*. Amsterdam: Stichting Lezen / Kunst van Lezen.

© 2018 Stichting Lezen / Kunst van Lezen, Amsterdam.

Inhoud

Voorwoord.....	1
Managementsamenvatting.....	3
1 Inleiding.....	5
2 Algemene kenmerken van het voorleesklimaat.....	11
3 Evaluatie van de BoekStart-communicatiemiddelen.....	21
4 Evaluatie van en tevredenheid over het BoekStartkoffertje.....	25
5 Redenen om het BoekStartkoffertje niet op te halen.....	35
6 Conclusie	39
Bijlage: Voorlezen aan jonge kinderen	43

Voorwoord

Per dag worden er in Nederland gemiddeld 472 kinderen geboren (2016: 172.500 geboortes). Dit zijn 472 potentiële nieuwe lezers. Met het programma BoekStart voor baby's beoogt Kunst van Lezen deze kinderen te bereiken, en al vroeg de kiem te leggen voor later leesplezier. Kersverse ouders kunnen in de bibliotheek een gratis BoekStartkoffertje ophalen, met daarin twee babyboekjes, een boekenlegger en een folder met voorleestips.

BoekStart viert in 2018 jaar zijn tienjarig jubileum. In die tien jaar is veel gebeurd. De naamsbekendheid van BoekStart is enorm gestegen, en steeds meer ouders en baby's worden met het programma bereikt. Het afgelopen jaar zijn er meer dan 60.000 koffertjes met in totaal 120.000 babyboekjes door ouders van pasgeboren baby's in de bibliotheek opgehaald. En deze methode werkt: ouders die onder invloed van BoekStart meer gaan voorlezen, hebben kinderen die met 15 en 22 maanden over een grotere woordenschat beschikken.

Om de bekendheid, het bereik en de waardering van het BoekStartkoffertje te kunnen blijven volgen, heeft Kantar Public in opdracht van Kunst van Lezen een evaluatieonderzoek uitgevoerd. Ouders met kinderen tussen de 0 en 3 jaar is gevraagd naar hun ervaringen met het koffertje. Speciale aandacht ging hierbij uit naar de sociaaleconomische status van ouders. BoekStart legt in het kader van het actieprogramma Tel mee met Taal extra nadruk op laaggeletterde ouders en hun kinderen. Hoewel sociaaleconomische status niet samenvalt met laaggeletterdheid, hebben laaggeletterde ouders wel relatief vaak ook een kwetsbare sociaaleconomische positie.

De resultaten stemmen positief: 61% van alle ouders kent het koffertje en 45% haalt dit ook daadwerkelijk op. Ouders met een lage sociaaleconomische status zijn iets minder vaak bekend met het koffertje, maar als zij het kennen, halen zij het in 7 van de 10 gevallen op. Van alle ouders die het koffertje hebben opgehaald, is 98% hier (zeer of volkomen) tevreden over.

Er is de afgelopen jaren veel bereikt, maar we blijven ook in de toekomst ambitieus. Op naar de 100%. Op naar de komende tien jaar.

Gerlien van Dalen
directeur-bestuurder

Managementsamenvatting

Kantar Public heeft in opdracht van Kunst van Lezen (een leesbevorderingsprogramma van Stichting Lezen en de Koninklijke Bibliotheek) onderzoek uitgevoerd naar de bekendheid, het bereik en de waardering van het BoekStartkoffertje onder ouders met kinderen tussen de 0 en 3 jaar. Daarbij ging specifieke aandacht uit naar de bekendheid, het bereik en de waardering van het koffertje onder ouders met een lage sociaaleconomische status (SES).

Bekendheid en bereik van het BoekStartkoffertje

Het BoekStartkoffertje is bij 61% van de ouders bekend en wordt door 45%¹ van de ouders opgehaald. Zoals uit Tabel 1 af te lezen is, verschilt de bekendheid en het bereik van het BoekStartkoffertje tussen ouders met een verschillende sociaaleconomische status: ouders die een lage SES hebben, zijn het minst vaak bekend met het BoekStartkoffertje (in 56% van de gevallen) en halen het koffertje mede daardoor ook minder vaak op dan de andere ouders (in 38% van de gevallen). Wanneer deze ouders het BoekStartkoffertje echter kennen, is hun bereidheid om het koffertje op te halen groot; meer dan twee derde van de ouders met een lage SES haalt het koffertje op als men hiermee bekend is.

Tabel 1

Bekendheid en bereik van het BoekStartkoffertje onder ouders

SES	Bekendheid	Opgehaald (alle ouders)	Opgehaald (ouders die het koffertje kennen)
Hoog	62%	47%	75%
Midden	62%	46%	74%
Laag	56%	38%	69%
Totaal	61%	45%	73%

Waardering en effectiviteit van het BoekStartkoffertje

De materialen uit het BoekStartkoffertje worden door de meeste ouders positief gewaardeerd en frequent ingezet. “Het harde boekje wordt nu nog steeds elke week gebruikt,” geeft een ouder bijvoorbeeld aan. Van alle ouders die het koffertje hebben opgehaald, is 98% hier (zeer of volkomen) tevreden over. 78% van deze ouders heeft zijn/haar kind uit de boekjes uit het koffertje voorgelezen; 56% heeft de boekjes (ook) aan het kind gegeven; 53% heeft de boekjes ergens neergelegd waar het kind ze zelf kan pakken. De boekjes uit het koffertje zijn door zo’n zes op de tien ouders redelijk vaak tot heel vaak gebruikt. De tevredenheid met en het gebruik van het BoekStartkoffertje is voor ouders uit verschillende SES-groepen gelijk. De voornaamste redenen die ouders geven voor het niet ophalen van het BoekStartkoffertje zijn dat zij er niet bekend mee waren, dat zij hier geen tijd voor hadden of dat zij al genoeg babyboekjes in bezit hadden. Na het zien van een foto van het BoekStartkoffertje en de inhoud hiervan geeft meer dan twee derde van deze ouders aan het koffertje – als men weer voor de keuze zou staan – wél op te halen. Ook op dit vlak werden er geen significante verschillen gevonden tussen ouders uit verschillende SES-groepen.

¹ Dit cijfer wijkt af van het bereikcijfer van Kunst van Lezen. Kunst van Lezen heeft berekend dat in 2017 zo’n 35% van alle ouders met een pasgeboren baby is bereikt. Voor een mogelijke verklaring voor dit verschil, zie de inleiding.

Het al dan niet ophalen van het BoekStartkoffertje hangt samen met bepaalde aspecten van de leesopvoeding van ouders. Ouders die het BoekStartkoffertje kennen, bezitten meer babyboekjes dan ouders die het BoekStartkoffertje niet kennen. Daarnaast beginnen ouders die het koffertje hebben opgehaald eerder dan andere ouders met voorlezen, zijn hun kinderen drie keer zo vaak al op jonge leeftijd lid van de bibliotheek, en bezoeken zij zelf de bibliotheek vaker. Hierbij moet wel worden aangetekend dat de richting van het verband niet bekend is; het is mogelijk dat ouders die vroeg beginnen met voorlezen en de bibliotheek vaak bezoeken (ook) eerder geneigd zijn om het BoekStartkoffertje op te halen. Wat echter pleit voor een positief effect van BoekStart is dat ouders ook zelf aangeven dat hun kijk op voorlezen door het BoekStartkoffertje is veranderd. Zo is 22% van de ouders naar eigen zeggen eerder begonnen met voorlezen onder invloed van BoekStart, en heeft 14% van de ouders nieuwe kennis over voorlezen aan baby's opgedaan. Bijna een op de tien heeft een meer positieve kijk op voorlezen gekregen, en is dit leuker gaan vinden en vaker gaan doen. Het BoekStartkoffertje heeft vooral bij ouders met een lage SES verandering teweeggebracht: 63% van deze ouders geeft aan dat (minimaal één aspect van) hun voorleesgedrag en/of -attitude ten gevolge van BoekStart is veranderd, tegenover 49% van de ouders met een gemiddelde SES en 41% van de ouders met een hoge SES.

Conclusie

BoekStart wordt zeer positief gewaardeerd door en heeft een positieve uitwerking op alle ouders, ongeacht hun sociale achtergrond. Hoewel BoekStart voor baby's een generiek programma is, blijkt uit de resultaten van dit onderzoek dat ook ouders met een lage SES gevoelig zijn voor deze interventie. Wat betreft de bekendheid van het BoekStartkoffertje onder de doelgroep van ouders met een lage SES kan nog winst geboekt worden (ouders met een lage SES zijn minder vaak bekend met het koffertje dan ouders met een gemiddelde of hoge SES). Echter, wanneer lage-SES-ouders het koffertje kennen, halen zij dat in de meeste gevallen ook op. Daarnaast worden juist deze ouders naar eigen zeggen door het ophalen van het koffertje positief beïnvloed in hun voorleesgedrag en/of -attitude.

1 Inleiding

Stichting Lezen zet zich in voor het verbeteren van het leesklimaat en de leescultuur in Nederland. Sinds 2008 doet zij dit op structurele wijze middels het leesbevorderingsprogramma Kunst van Lezen. Het programma is geïnitieerd door het ministerie van OCW en wordt uitgevoerd door Stichting Lezen (penvoerder) en de Koninklijke Bibliotheek. Het programma is onderdeel van het actieprogramma *Tel mee met Taal* (2016-2018), dat inzet op de preventie en curatie van laaggeletterdheid.

Eén van de drie programmaonderdelen waarmee Kunst van Lezen het voorleesklimaat wil verbeteren, is het project BoekStart.² Kersverse ouders ontvangen ongeveer drie maanden na de geboorte van hun kind een uitnodiging van de gemeente of het consultatiebureau om een BoekStartkoffertje bij de bibliotheek te komen ophalen. In het BoekStartkoffertje zitten twee babyboekjes (een stoffen boekje en een kartonnen boekje), een boekenlegger en een folder met informatie over (het belang van) voorlezen. Samen een boekje lezen – plaatjes aanwijzen en verhaaltjes vertellen – versterkt de band met de baby en stimuleert al vroeg de taalontwikkeling. Voorlezen kan daarom niet vroeg genoeg beginnen.

Kunst van Lezen vindt het belangrijk dat zoveel mogelijk ouders na de geboorte van een kind het BoekStartkoffertje komen ophalen om zo het leesplezier al vanaf de geboorte te stimuleren.

Hoofdvragen van het onderzoek

Dit rapport geeft antwoord op de vraag hoeveel ouders en welke specifieke groepen ouders daadwerkelijk het BoekStartkoffertje hebben opgehaald nadat ze een uitnodiging hadden ontvangen. Daarnaast gaat dit rapport verder in op de ervaringen van ouders die het BoekStartkoffertje hebben opgehaald, maar ook op de redenen waarom sommige ouders dit niet gedaan hebben. De resultaten van dit onderzoek geven antwoord op de volgende onderzoeksvragen:

- Wat is de bekendheid en het bereik van het BoekStartkoffertje?
- Hoe wordt het BoekStartkoffertje door ouders gewaardeerd?
- Wat is de bekendheid, het bereik en de waardering van het BoekStartkoffertje, specifiek onder laaggeletterde ouders; bij benadering gemeten aan de hand van sociaaleconomische status (SES)?
- Hoe kunnen we ervoor zorgen dat laaggeletterde ouders nog meer van het BoekStartkoffertje gaan profiteren?

Onderzoeksmethode

Het onderzoek bestaat uit twee fasen die allebei een kwantitatief karakter hebben. In de eerste fase is door middel van een screening het bereik van het BoekStartkoffertje in kaart gebracht. Door de bekendheid van het BoekStartkoffertje te achterhalen en door na te gaan of ouders het BoekStartkoffertje daadwerkelijk hebben opgehaald, was het mogelijk om een schatting te maken van het totale bereik en bezit van het koffertje. Voor dit onderzoek zijn alle ouders uit het panel van Kantar Public benaderd die in de afgelopen drie jaar een kind gekregen hebben. Het veldwerk voor

---

² De andere twee programmaonderdelen zijn de Bibliotheek *op school* en Strategische leesbevorderingsnetwerken; zie www.kunstvanlezen.nl.

de screening vond online plaats in de periode 9 maart tot en met 2 april 2017. Het beantwoorden van de vragenlijst voor de screening nam ongeveer één minuut in beslag.

De resultaten uit de screening

De doelgroep van dit onderzoek is geselecteerd op basis van vier screeningsvragen. De screening vond plaats onder alle ouders met kinderen tussen de 0 en 3 jaar binnen het panel van Kantar Public. De volgende vragen zijn aan de respondenten voorgelegd:

- Dit is het BoekStartkoffertje, kent u dit?
- Heeft u een brief en/of waardebon gekregen om het BoekStartkoffertje te komen ophalen?
- Heeft u het BoekStartkoffertje opgehaald in de bibliotheek?
- Heeft het consultatiebureau u geïnformeerd over BoekStart?

Uiteindelijk hebben 2.025 ouders met kinderen tussen de 0 en 3 jaar meegedaan aan de screening. De resultaten uit de screening worden hieronder kort besproken.

De resultaten uit de screening zijn herwogen naar geslacht van de ouder, leeftijd van de ouder, aantal kinderen in het gezin, regio en SES. Door de herweging kunnen we een zo representatief mogelijk beeld schetsen van de bekendheid en het bereik van het BoekStartkoffertje.

Uit de screening komt naar voren dat meer dan zes op de tien ouders (61%) bekend zijn met het BoekStartkoffertje. De ouders die bekend zijn met het koffertje hebben net iets vaker een gemiddelde of hoge SES. Tabel 2 laat zien dat ouders met een lage SES het minst bekend zijn met het koffertje. Het verschil is echter niet heel groot. Uit Tabel 3 blijkt dat de bekendheid van het BoekStartkoffertje vooral in de drie grote steden (57%) en in de randgemeenten (56%) iets achterloopt ten opzichte van de overige regio's in Nederland (in de regio Oost is de bekendheid met 64% het grootst).

Tabel 2 & 3

Percentage ouders dat bekend is met het BoekStartkoffertje per SES-groep en regio

SES	Bekend	Regio	Bekend
Hoog	62%	3 grote steden	57%
Midden	62%	West	62%
Laag	56%	Noord	60%
Totaal	61%	Oost	64%
		Zuid	60%
		Randgemeenten	56%
		Totaal	61%

Van alle ouders die bekend zijn met het BoekStartkoffertje haalt uiteindelijk bijna driekwart (73%) het koffertje ook daadwerkelijk op. We kunnen stellen dat dit een hoog percentage is. Echter, ook hier vallen enkele verschillen op. Ouders met een lage SES (69%) die het BoekStartkoffertje kennen, halen het koffertje minder vaak op dan ouders met een gemiddelde of hoge SES (73% en 75%). De hoogste ophaalpercentages zien we terug in de regio's Noord en Oost (beiden 80%). Vooral de

ouders in de drie grote steden (66%) blijven achter bij de rest van het land. Zie voor de cijfers tabel 4 en 5.

Tabel 4 & 5

Percentage ouders dat het BoekStartkoffertje ophaalt per SES-groep en regio

SES	Opgehaald	Regio	Opgehaald
Hoog	73%	3 grote steden	66%
Midden	75%	West	72%
Laag	69%	Noord	80%
Totaal	73%	Oost	80%
		Zuid	68%
		Randgemeenten	73%
		Totaal	73%

Als we de cijfers presenteren als percentage van het totaal, dan kan er gesteld worden dat 45% van alle ouders met een pasgeboren kind het BoekStartkoffertje heeft opgehaald.³ Van alle ouders met een lage SES is dat meer dan een derde (38%).

Ongeveer de helft van alle ouders (49%) kan zich nog herinneren of zij een brief ontvangen hebben met de uitnodiging om het BoekStartkoffertje op te halen. Ongeveer een derde (33%) zegt te zijn geïnformeerd over het BoekStartkoffertje door iemand van het consultatiebureau.

Er zijn verder geen significante verschillen gevonden tussen de regio's of andere achtergrondkenmerken op deze variabelen.

³ Dit cijfer wijkt af van het bereikcijfer dat Kunst van Lezen heeft berekend. Kunst van Lezen heeft op basis van het aantal verspreide koffertjes en het aantal geboren baby's in 2017 berekend dat in dat jaar zo'n 35% van alle ouders met een pasgeboren baby is bereikt. Het is niet precies bekend waarom het bereikcijfer uit dit onderzoek en het bereikcijfer van Kunst van Lezen van elkaar verschillen. Wellicht heeft dit verschil te maken met het feit dat sommige ouders het koffertje slechts voor één van hun kinderen ophalen. Een ouder die bijvoorbeeld in 2015 het koffertje heeft opgehaald voor zijn of haar eerstgeboren kind, maar niet in 2017 voor een eventueel tweede kind, is in het bereikcijfer van dit onderzoek meegenomen (deze ouder zal 'ja' hebben geantwoord op de vraag of hij/zij het koffertje heeft opgehaald), maar komt niet terug in het berekende bereikcijfer van Kunst van Lezen (er is immers geen 'nieuw' koffertje opgehaald). Het bereikcijfer uit dit onderzoek verwijst naar het bereik van BoekStart binnen een gezin, het bereikcijfer van Kunst van Lezen naar het bereik per individueel kind in een gezin. Een tweede mogelijke verklaring is dat de ouders die hebben deelgenomen aan de screening van dit onderzoek op sommige punten afwijken van ouders in de Nederlandse populatie. Door te wegen voor de variabelen geslacht van de ouder, leeftijd van de ouder, aantal kinderen in het gezin, regio en SES is geprobeerd om dit probleem zoveel mogelijk te ondervangen, maar dit sluit niet uit dat er desondanks verschillen kunnen zijn tussen de deelnemers aan het onderzoek en de bevolking als geheel.

Het hoofdonderzoek

Op basis van de informatie uit de screening is een kwantitatief vervolgonderzoek ingesteld naar drie doelgroepen:

- 1 ouders die bekend zijn met het BoekStartkoffertje en dit hebben opgehaald;
- 2 ouders die bekend zijn met het BoekStartkoffertje en dit niet hebben opgehaald;
- 3 ouders die niet bekend zijn met het BoekStartkoffertje en dit ook niet hebben opgehaald.

Het doel van dit hoofdonderzoek is te evalueren wat de effectiviteit is van het BoekStartkoffertje en op welke manier Kunst van Lezen de bekendheid en het bereik daarvan kan vergroten, specifiek onder laaggeletterde ouders. Het veldwerk voor het onderzoek heeft plaatsgevonden in de periode van 1 mei tot en met 14 mei 2017. De respondenten zijn geselecteerd op basis van de screeningsgegevens. Het beantwoorden van de vragenlijst voor het onderzoek nam ongeveer 12 minuten in beslag. Met het oog op de eerdere beschrijving van de doelgroepen, was Kunst van Lezen extra geïnteresseerd in de verhoudingen naar sociaaleconomische status. In Tabel 6 is deze verdeling weergegeven.

Tabel 6

Bekendheid en bereik van het BoekStartkoffertje per SES-groep.

Bekendheid en bereik	SES			
	Hoog <i>171 personen</i>	Midden <i>494 personen</i>	Laag <i>154 personen</i>	Totaal <i>819 personen</i>
Niet bekend, niet opgehaald	9%	12%	33%	16%
Wél bekend, niet opgehaald	29%	33%	27%	31%
Wél bekend, wel opgehaald	61%	55%	39%	53%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Uiteindelijk hebben 819 ouders met kinderen tussen de 0 en 3 jaar deelgenomen aan het onderzoek. Het merendeel van de respondenten die hebben deelgenomen aan het onderzoek is vrouw (63%). Er hebben niet meerdere ouders uit hetzelfde huishouden deelgenomen.

Aanvullend kwalitatief onderzoek: interviews met ouders

In aanvulling op het kwantitatief onderzoek heeft er een vijftal interviews met ouders plaatsgevonden: vier telefonische interviews en één face-to-face-interview.

Ondervraagd zijn ouders met kinderen tussen de 0 en 3 jaar; deze ouders zijn geworven uit de groep respondenten die de online vragenlijst heeft ingevuld. Specifiek zijn er ouders geselecteerd op de volgende twee kenmerken: 1) ze hebben het BoekStartkoffertje opgehaald; 2) ze hebben een lage SES.

Het doel van de interviews met ouders is om dieper in te gaan op de meeste thema's die aan bod zijn gekomen in de vragenlijst, om zo meer kleur en invulling te geven aan de inzichten die het kwantitatief onderzoek heeft opgeleverd. Daarnaast is er tijdens de interviews extra aandacht besteed aan de wijze waarop men voorleest aan jonge kinderen.

De interviews vonden plaats tussen 30 augustus en 5 september 2017. Er is gesproken met vier moeders en één vader; zij waren tussen de 30 en 37 jaar oud. Alle vijf de ouders hebben twee of meer kinderen.

In deze rapportage worden de inzichten uit de interviews weergegeven in een lichtgrijs kader en voorzien van het volgende icoon:

Door het beperkte aantal interviews kunnen er geen conclusies worden getrokken die gelden voor de totale populatie ouders. De bevindingen dienen alleen ter illustratie. Als er hier wordt gesproken over 'de ouders', dan zijn dat de vijf ouders die deel hebben genomen aan dit kwalitatieve onderzoek.

Leeswijzer

Dit rapport bespreekt de resultaten van zowel het kwantitatieve hoofdonderzoek als het aanvullende kwalitatieve onderzoek. Achter in dit rapport wordt in een conclusie antwoord gegeven op twee belangrijke vragen van dit onderzoek: Hoe kan Kunst van Lezen het bereik en de waardering van het BoekStartkoffertje onder (laaggeletterde) ouders vergroten en waar moet Kunst van Lezen zich aangaande het koffertje de komende jaren op gaan richten om dit (nog) succesvoller te laten zijn?

Per vraag is gekeken naar de meest relevante (significante) verschillen tussen de BoekStart-doelgroepen (niet bekend, niet opgehaald; wél bekend, niet opgehaald; wél bekend wel opgehaald) en tussen SES-groepen (laag, midden, hoog). Er is besloten om alleen deze relevante verschillen te rapporteren. Waar mogelijk wordt er in de tekst gerefereerd aan andere opvallende significante verschillen die uit de vragen te herleiden zijn. Het doel van deze rapportage is om zo kort en bondig mogelijk de resultaten op totaalniveau en de verschillen tussen doelgroepen én SES-groepen weer te geven.

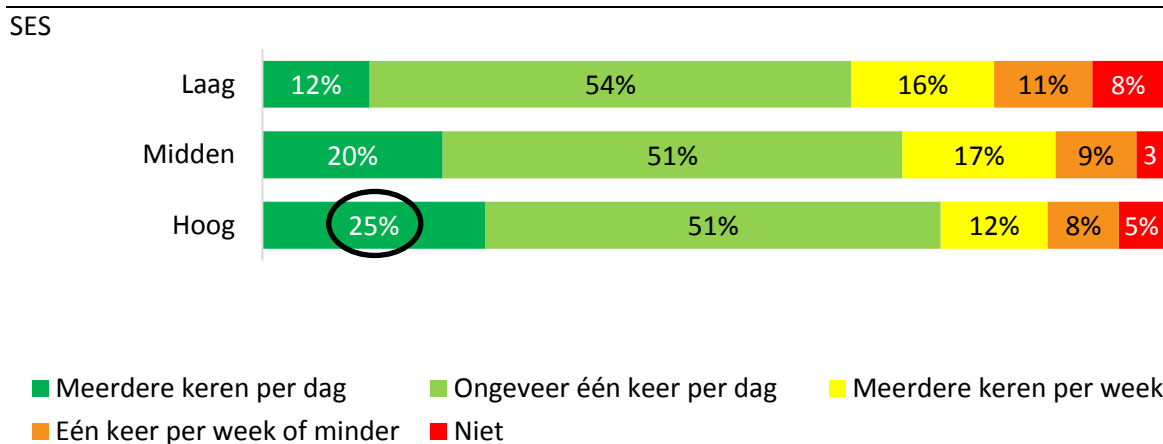
Op enkele plekken in het rapport worden quotes uit antwoorden op open vragen gebruikt als illustratie bij de gepresenteerde resultaten.

2 Algemene kenmerken van het voorleesklimaat

In dit hoofdstuk gaan we in op de algemene kenmerken van het voorleesklimaat van de ouders met jonge kinderen. We bekijken daarbij hoe vaak men voorleest en welke groepen dit specifiek doen. Allereerst valt op dat vooral door ouders met een hoge SES vaak wordt voorgelezen en dat een groot deel van alle ouders zich bewust is van de voordelen van voorlezen aan jonge kinderen.⁴

Overgrote deel van de ouders leest een of meerdere keren per dag voor

Slechts een klein deel van alle ouders geeft aan helemaal niet voor te lezen aan hun (jongste) kind (gemiddeld 4%). Maar als we verder kijken, valt op dat bijna een vijfde (19%) van alle ouders met een lage SES een keer per week of minder voorleest. Wat dit betreft is er een groot verschil met ouders met een hoge(re) SES, waar veel vaker per week wordt voorgelezen. Van ouders met een hoge SES leest een kwart (25%) meerdere keren per dag voor.

Figuur 1. Hoe vaak leest u uw (jongste) kind voor?

In totaal hebben 36 ouders aangegeven dat zij hun kinderen niet voorlezen. De belangrijkste reden die zij hiervoor geven is dat ze denken dat hun kinderen hiervoor nog te jong zijn (67%). Daarnaast geeft één ouder het volgende aan:

“Wij lezen voor aan de oudste en soms luistert hij (de jongste, [red.]) mee, maar meestal wordt hij dan gevoed of gewassen.”

Ouders met meerdere kinderen combineren het voorlezen van hun kinderen, hoewel de voorleesgewoonten en de verhaaltjes dan niet specifiek op één van de kinderen zijn toegespitst.

⁴ Voor nog meer gegevens over het voorleesgedrag van ouders met jonge kinderen (afkomstig uit het aanvullende kwalitatieve onderzoek), zie ook de bijlage.

Het overgrote deel van de ouders die hun kind wél voorlezen geeft aan dat zij voorlezen goed vinden voor de taalontwikkeling van het kind (87%). Verder geeft meer dan driekwart van de ouders (77%) aan dat het kind het leuk vindt om voorgelezen te worden. Ook is meer dan driekwart van de ouders (76%) ervan overtuigd dat voorlezen leerzaam is voor het kind. Significant meer ouders die het BoekStartkoffertje hebben opgehaald dan ouders die niet bekend zijn met het BoekStartkoffertje vinden dat voorlezen leerzaam is voor het kind (wél bekend en opgehaald: 78%; niet bekend en niet opgehaald: 68%). Van belang is ook dat meer dan de helft van de ouders aangeeft voorlezen ook zélf leuk te vinden.

Figuur 2. Waarom leest u voor?

Ouders hebben verschillende redenen om voor te lezen

Ouders hebben verschillende redenen om voor te lezen aan hun kinderen, zo komt ook uit de interviews naar voren. Ten eerste noemen de vijf geïnterviewde ouders dat hun kinderen het erg leuk vinden om voorgelezen te worden. Dat merken ze aan de fysieke reacties van het kind tijdens het voorlezen, maar ook – als kinderen iets ouder zijn – aan dat ze er om vragen om voorgelezen te worden door met een boekje bij vader of moeder te komen.

“Ze zijn heel enthousiast, altijd. Dat merk je aan de wil om het boekje vast te pakken. En toen ze ouder waren gingen ze woordjes noemen en bladzijdes omslaan.”

“Het is een straf als we niet voorlezen. Ze vinden het echt niet grappig als we het niet doen.”

“De jongste (2 jaar) vraagt vaak of ik wil voorlezen, dan komt hij aanzetten met een boekje. En meestal doe ik het dan ook.”

“Als het aan hem ligt lezen we tien boekjes, maar ik houd het bij twee. Dan wil ik weer wat gaan doen.”

Daarnaast vinden deze vijf ouders het zelf ook leuk en fijn om te doen; het is een knuffel- en contactmoment met het kind. En kinderen worden er ook rustig van.

“Het is ook iets makkelijk als de andere kinderen op school zitten. Je hebt dan goed contact met je kind. Je doet iets samen.”

“Kinderen vinden het altijd erg leuk en worden er ook rustig van.”

“We hebben geen televisie thuis. Je kan kinderen voor de televisie zetten. Die mogelijkheid hebben we niet, uit principe. We lezen liever voor. Je hebt dan echt contact met je kind.”

Ook de taalontwikkeling van kinderen is een belangrijke reden voor de ouders om hun kinderen voor te lezen.

“Ze leren er best veel van. Dingen onthouden, zoals dieren. Heel veel dingen uit het dagelijks leven komen er in voor. Ik denk dat dat belangrijk is.”

“Ze benoemen alles wat ze herkennen, zoals kleuren.”

“Ik denk dat ze heel veel woorden kunnen oppikken door voorlezen. Doordat het ook een rustig moment is. Als je normaal met elkaar praat, gaat het heel snel. Maar als je een rustmoment hebt en een boekje voorleest, leren ze heel veel.”

Dat voorlezen belangrijk is, wordt volgens de ouders gestimuleerd door verschillende instanties en personen, zoals de school en het consultatiebureau. Maar ook de politiek lijkt een rol te kunnen spelen.

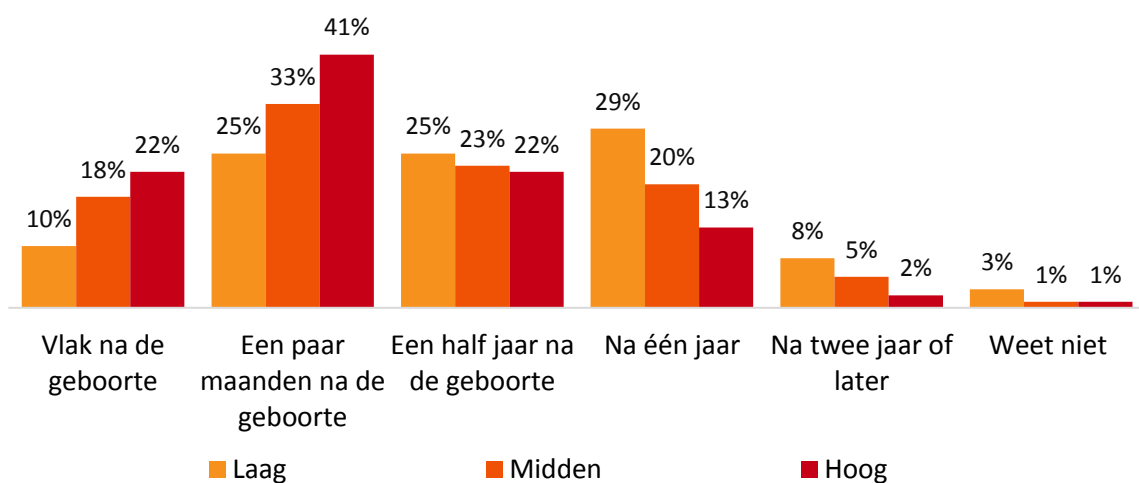
“Bij school en consultatiebureau werd erg ingeprent van: veel lezen is goed. (...) dan pak je toch sneller een boekje. ”

“Rutte gaat ook weleens voorlezen op scholen. Het wordt vanuit de politiek ook wel een warm hart toegedragen. (...) En in de lokale politiek doen ze het ook wel. Ik heb een wethouder weleens in zo'n klein krantje zien staan.”

Ouders die het BoekStartkoffertje hebben, beginnen eerder met voorlezen

Driekwart van alle ouders (75%) is ongeveer een half jaar na de geboorte begonnen met voorlezen aan hun kinderen. Bij de ouders die niet bekend zijn met het BoekStartkoffertje – en dit dus ook niet hebben opgehaald – ligt dit percentage significant lager: op minder dan twee derde (64%).

In de grafiek zien we dat er tussen de SES-groepen duidelijke verschillen zijn wat betreft wanneer er door de ouders wordt begonnen met voorlezen. Ruim twee op de tien ouders (22%) met een hoge SES beginnen vlak na de geboorte van het kind met voorlezen; ruim vier op de tien (41%) doen dit een paar maanden na de geboorte. Ouders met een lage SES beginnen gemiddeld minder vroeg: slechts een op de tien (10%) van hen begint direct na de geboorte van het kind met voorlezen en slechts een kwart (25%) een paar maanden na de geboorte; meer dan een derde (37%) begint na een jaar of later met voorlezen.

Figuur 3. Wanneer bent u begonnen met voorlezen? (per SES-groep)

Ouders beginnen op verschillende momenten met voorlezen

Sommigen van de vijf geïnterviewde ouders begonnen vrijwel direct na de geboorte van de kinderen met voorlezen, terwijl andere ouders bewust wat later beginnen.

“Mijn vrouw vindt het leuk om voor te lezen, dus die is er meteen mee begonnen.”

“We zijn al heel vroeg begonnen, toen ze nog een baby waren. Ik zou het niet precies meer weten.”

“Ik denk vanaf toen ze rechtop konden zitten. Dat leek mij een goede leeftijd.”

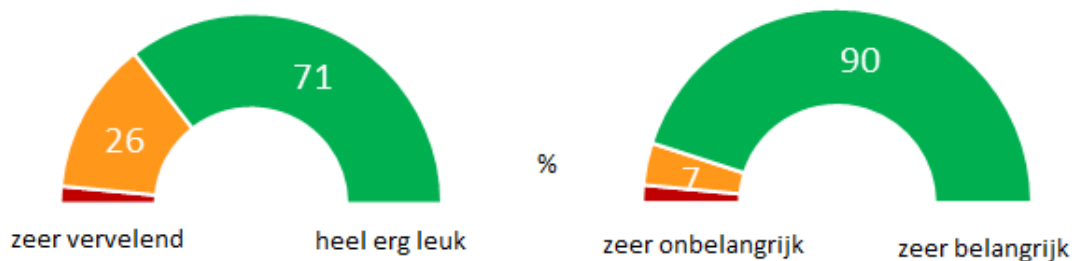
“Vanaf één jaar ben ik begonnen met voorlezen. Eerder heeft nog geen zin, denk ik. Een stoffen boekje heb ik wel gegeven, van Kikker, daar zaten nog geluidjes in. Daarmee kunnen ze in de box spelen.”

Bij verschillende kinderen binnen het gezin wordt soms op verschillende momenten begonnen met voorlezen. Het lijkt erop dat kinderen die oudere broertjes of zusjes hebben soms eerder worden voorgelezen dan het eerste kind in het gezin.

“Bij de oudste begon ik met drie maanden en bij de jongste vanaf de geboorte; die ging gewoon mee met de oudste. We hebben 's avonds voor het slapen gaan een ritueel, en die ging daar meteen in mee.”

Ouders vinden voorlezen belangrijk

Nagenoeg alle ouders (90%) geven aan voorlezen (zeer) belangrijk te vinden. Er is slechts een enkeling (3%) die denkt dat voorlezen (zeer) onbelangrijk is; dit zijn ongeveer dezelfde ouders die aangeven dat zij voorlezen (zeer) vervelend vinden. Hoewel nagenoeg iedereen voorlezen (zeer) belangrijk vindt, zijn er minder ouders die aangeven voorlezen (heel) erg leuk te vinden. Ongeveer zeven op de tien (71%) ouders behalen plezier uit het voorlezen aan hun kind. Hier zien we geen significante verschillen tussen SES-groepen en tussen ouders die het BoekStartkoffertje hebben opgehaald en ouders die dat niet gedaan hebben. Meer dan de helft van alle ouders (54%) heeft aangegeven voorlezen zowel heel erg leuk als zeer belangrijk te vinden.

Figuur 4. Geef op de volgende schalen aan wat u van het voorlezen vindt.

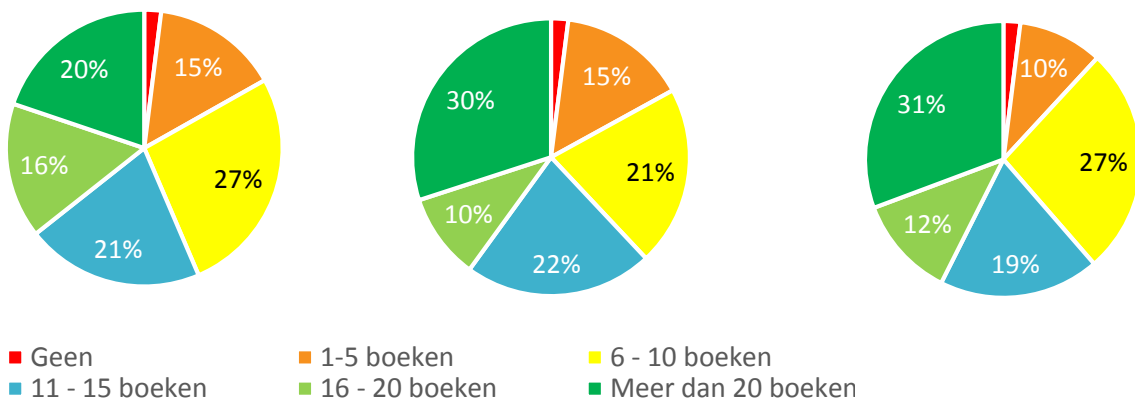
Ouders met het BoekStartkoffertje bezitten meer babyboekjes en gaan vaker naar de bibliotheek

Slechts 2% van alle ouders geeft aan geen babyboekjes te bezitten. Babyboekjes zijn voor dit onderzoek gedefinieerd als ‘stoffen boekjes, voelboekjes en kleine kartonnen boekjes met eenvoudige plaatjes en teksten’. Ouders die bekend zijn met het BoekStartkoffertje, ongeacht of ze dit wél of niet hebben opgehaald, bezitten significant meer babyboekjes dan ouders die niet bekend zijn met het BoekStartkoffertje.

Niet bekend, niet opgehaald

Wél bekend, niet opgehaald

Wél bekend, wél opgehaald

Figuur 5. Kunt u aangeven hoeveel babyboekjes u in huis heeft?

Hoger bibliotheekbezoek onder eigenaren van het BoekStartkoffertje

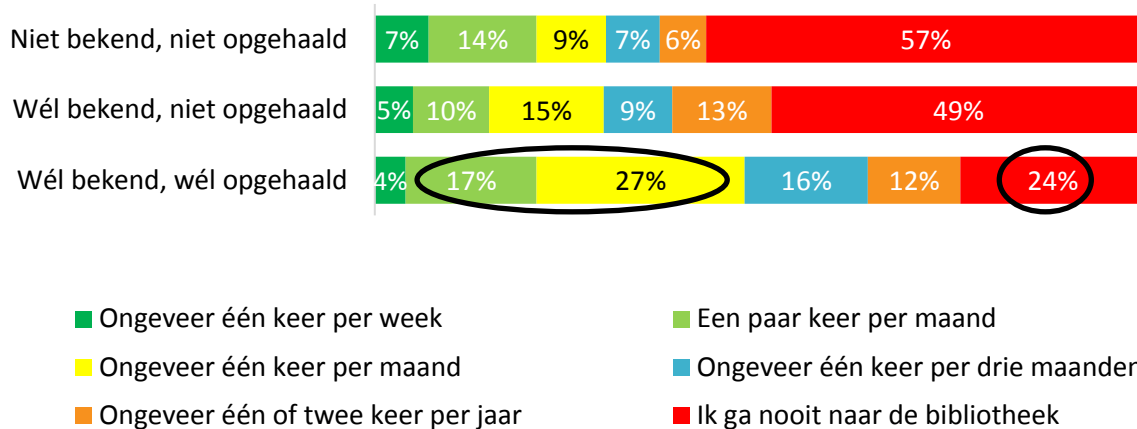
Eén van de secundaire doelstellingen van het BoekStartkoffertje is het verhogen van het bibliotheekbezoek door jonge ouders en hun kind(eren). Ouders met een pasgeboren kind worden er door middel van een brief van op de hoogte gesteld dat zij een BoekStartkoffertje kunnen komen ophalen in de lokale bibliotheek. Het eerste bezoek aan de bibliotheek dient als een informeel contactmoment en voor het afsluiten van een gratis lidmaatschap voor de baby.

In de volgende grafiek is voor de verschillende categorieën aangegeven hoe vaak men gemiddeld een bibliotheek bezoekt. Gemiddeld geeft meer dan een derde van de ondervraagden (37%) aan nooit naar een bibliotheek te gaan. Dit percentage ligt bij de ouders die het BoekStartkoffertje hebben opgehaald een stuk lager: ongeveer een kwart (24%) van de ouders die het BoekStartkoffertje wél hebben opgehaald, gaat nooit naar een bibliotheek. Van de groep die het BoekStartkoffertje niet heeft opgehaald, gaat echter meer dan de helft van de ouders nooit naar een bibliotheek (niet bekend en niet opgehaald: 57%; wél bekend, niet opgehaald: 49%). Ouders die het BoekStartkoffertje wél hebben opgehaald, brengen tussen de één keer per week en één keer per maand een bezoek aan de bibliotheek. Dit is significant vaker dan bij ouders die het BoekStartkoffertje niet hebben opgehaald.

De bibliotheek blijkt een instelling te zijn waar ook ouders met een lage SES komen. Iets meer dan de helft van de ouders met een lage SES bezoekt de bibliotheek, net als ongeveer twee derde van de ouders met een gemiddelde en hoge SES. Echter, dit betekent dat ook ongeveer een derde (34%) van

de ouders met een gemiddelde en hoge SES en 48% van de ouders met een lage SES nooit een bezoek brengt aan een bibliotheek.

De meest voorkomende frequentie van ouders die wel eens een bezoek brengen aan de bibliotheek is ongeveer één keer per maand.

Figuur 6. Hoe vaak gaat u naar de bibliotheek?

Aan alle ouders die weleens naar een bibliotheek gaan, is ook gevraagd hoe vaak zij in de babyperiode een bibliotheek bezocht hebben. Hier heeft men aangegeven gemiddeld ongeveer zes keer naar de bibliotheek te zijn geweest. Er zijn hier geen significante verschillen tussen verschillende SES-groepen of tussen doelgroepen gevonden. De babyperiode duurt tot ongeveer twaalf maanden na de geboorte van het kind.

Figuur 7. Waarom gaat u weleens naar een bibliotheek?

Met afstand de belangrijkste reden voor ouders met een jong kind om naar een bibliotheek te gaan, is om boekjes te lenen (84%). Meer dan een derde (38%) van de ouders beschouwt een bezoek aan de bibliotheek ook als een leuk uitstapje samen met het kind. Dit percentage ligt significant hoger bij de ouders die het BoekStartkoffertje hebben opgehaald. Van hen beschouwen meer dan vier op de tien (42%) een bezoek aan de bibliotheek als een leuk uitstapje voor ouder en kind.

Een activiteit bij de bibliotheek is slechts voor een op de zes ouders een reden om een bezoek te brengen aan de bibliotheek.

Redenen waarom ouders wél en niet meedoen aan activiteiten in de bibliotheek

Tijdens de interviews is specifiek gevraagd naar ervaringen van ouders met activiteiten bij de bibliotheek. Sommigen van de geïnterviewde ouders hebben weleens deelgenomen aan een activiteit in de bibliotheek.

“Ja ik heb weleens meegedaan. In de wintermaanden wordt er elke maand een voorleesochtend georganiseerd. Dan wordt er voorgelezen door een vrijwilliger. Daar gaan we dan heen. (...) Er zijn geen specifieke ochtenden voor baby’s, zover ik weet. Dat zou wel heel leuk zijn.”

De andere geïnterviewde ouders geven aan nooit aan dit soort bibliotheekactiviteiten deel te nemen. Redenen hiervoor zijn dat zij geen interesse hebben (het is “niks voor hen”), dat zij geen tijd hebben, dat de activiteiten op een voor hen ongunstig tijdstip plaatsvinden, dat de kinderen te onrustig zijn voor dergelijke activiteiten of dat zij niet op de hoogte zijn van activiteiten bij de bibliotheek.

“Ik heb daar geen behoefte aan. Dat ligt aan mij, ik ben niet zo’n type.”

“Volgens mij moet ik dan vaak werken.”

“Nou, dat heb ik nog nooit gedaan want volgens mij ben ik alleen maar bezig met achter de kinderen aan te rennen. Ik krijg al nachtmerries als ik er aan denk.”

“Lijkt me best leuk, maar wist niet dat er ook activiteiten waren.”

Ouders zijn fan of geen fan van de bibliotheek

Behalve over de activiteiten is er ook in bredere zin met de vijf geïnterviewde ouders gesproken over het bezoeken van de bibliotheek. Sommige ouders vinden de bibliotheek een leuke plek en komen er regelmatig om nieuwe boeken te halen voor de kinderen.

“Ik kom er graag. Om de drie weken. (...) Ik geef mijn bieb een negen.”

“Ik vind het heel leuk, jammer dat ie bij ons in het dorp weg is. Er is nog een heel klein stukje over, maar daar staan niet meer zoveel boeken als eerst. Maar nu ga ik bij de bieb in het volgende dorp.”

De ouders die regelmatig naar de bibliotheek gaan, halen soms ook speciale babyboekjes voor de kleinsten. Dit doen zij echter niet allemaal.

“We gaan regelmatig naar de bieb en dan halen we twintig boeken voor de oudste twee, tien per kind, en een stuk of vijf voor de jongste.”

“Nee, neem geen babyboekjes mee. Ik heb thuis best nog veel babyboekjes. Van de oudere kinderen nog.”

Andere ouders komen echter niet graag in de bibliotheek. Ze hebben bijvoorbeeld moeite met het feit dat de boeken ook door andere kinderen zijn gelezen. Of de rustige omgeving en het ontbreken van een afgesloten ruimte voor kinderen schrikt ouders af. Daarbij zien ze geen noodzaak om naar de bibliotheek te gaan.

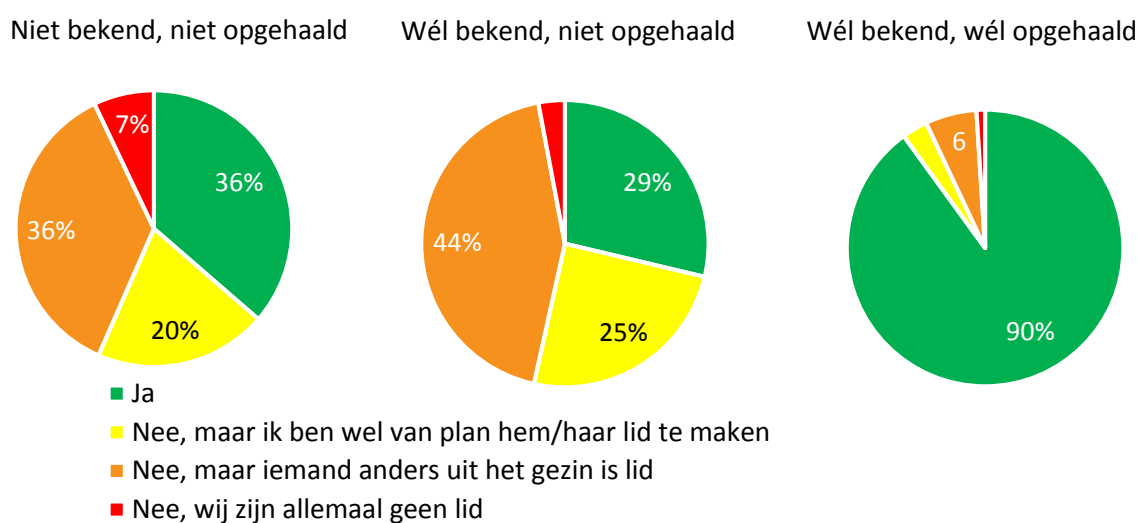
“Ik vind het geen fijne plek. Kijk, ik heb drie jongens die behoorlijk druk zijn. En een kenmerk van een bieb is echt ‘sssst!’ en dan kom ik met drie jongens aan, nou dat is allesbehalve stil. En de kinderen rennen alle kanten op. En de kinderhoek is niet afgesloten, er zit geen hekje omheen.”

“Ik kom er niet graag meer. Vroeger wel, maar ik vind het nu viezig. Ik heb een beetje smetvrees.(...) Heb thuis genoeg boeken.”

Hoger lidmaatschap van de bibliotheek onder eigenaren van het BoekStartkoffertje

Bij het ophalen van het BoekStartkoffertje is het voorwaarde dat het kind direct lid wordt gemaakt van de bibliotheek. Negen op de tien (90%) ouders die het BoekStartkoffertje hebben opgehaald, geven dan ook aan dat hun kind lid is geworden van de bibliotheek toen zij het koffertje ophaalden. Daarmee ligt dit aandeel een stuk hoger dan bij de ouders die wél bekend zijn met het BoekStartkoffertje maar dit niet opgehaald hebben (29%) en dan bij de ouders die niet bekend zijn met het BoekStartkoffertje en dit dus ook niet opgehaald hebben (36%). Daarbij moet wel worden aangegeven dat binnen deze groepen meer dan een derde (36%) tot bijna de helft (44%) van de ouders wél aangeeft zijn/haar zoon/dochter nog lid te willen maken van een bibliotheek.

Het ophalen van het BoekStartkoffertje kan leiden tot een significant hoger aantal bibliotheeklidmaatschappen van pasgeboren kinderen, aangezien de inschrijving voor een gratis lidmaatschap een vast onderdeel is van het BoekStart-programma.

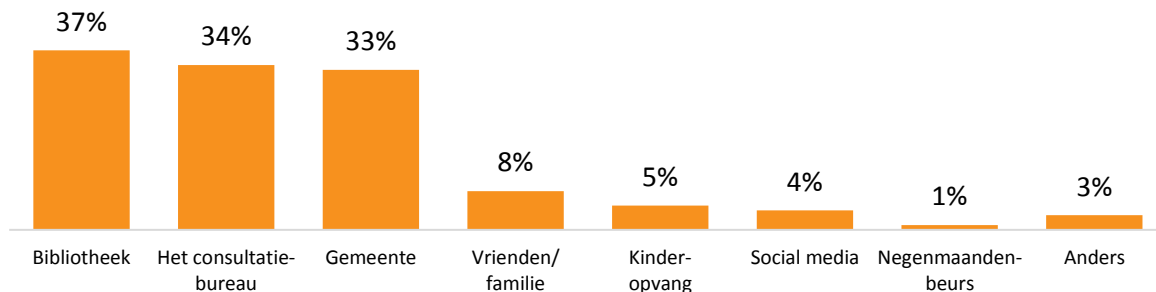
Figuur 8. Is uw jongste kind lid van een bibliotheek?

3 Evaluatie van de BoekStart-communicatiemiddelen

In dit hoofdstuk gaan we nader in op de communicatiemiddelen die ertoe moeten leiden dat ouders van jonge kinderen het BoekStartkoffertje gaan ophalen bij een bibliotheek. De vragen die in dit hoofdstuk aan de orde komen, zijn alleen voorgelegd aan ouders die het BoekStartkoffertje kenden. Hiervoor is gekozen omdat ervan is uitgegaan dat ouders die het BoekStartkoffertje niet kennen, zich waarschijnlijk de communicatie omtrent het BoekStartkoffertje niet goed meer kunnen herinneren. De volgende resultaten geven inzicht in de effectiviteit van de communicatiemiddelen.

Ouders vooral op de hoogte gesteld door bibliotheek, consultatiebureau en gemeente

Er zijn diverse wegen waarlangs ouders op de hoogte worden gebracht van de mogelijkheid om het BoekStartkoffertje te komen ophalen. De drie door de ouders met jonge kinderen het meest genoemde instanties waardoor zij op de hoogte zijn gebracht van het BoekStartkoffertje, zijn de bibliotheek (37%), het consultatiebureau (34%) en de gemeente (33%). Overige antwoordmogelijkheden – zoals familie/vrienden (8%), kinderopvang (5%) en social media (4%) – worden nauwelijks genoemd. Opvallend is dat ouders met een hoge SES vaker door de bibliotheek op de hoogte zijn gesteld dan ouders met een lage SES (44% tegenover 30%). Er zijn geen significante verschillen tussen ouders die het BoekStartkoffertje wél hebben opgehaald en ouders die dat niet hebben gedaan.

Figuur 9. Hoe heeft u gehoord van het BoekStartkoffertje?

De uitnodiging om het BoekStartkoffertje op te halen wordt door de gemeente en/of het consultatiebureau verstrekt. Daarom is er ook gekeken naar diverse combinaties van antwoorden door ouders. Het blijkt dat ouders vooral één antwoordmogelijkheid hebben aangegeven. In Tabel 7 worden drie mogelijke combinaties verder bekeken.

Tabel 7

Hoe heeft u gehoord over het BoekStartkoffertje?

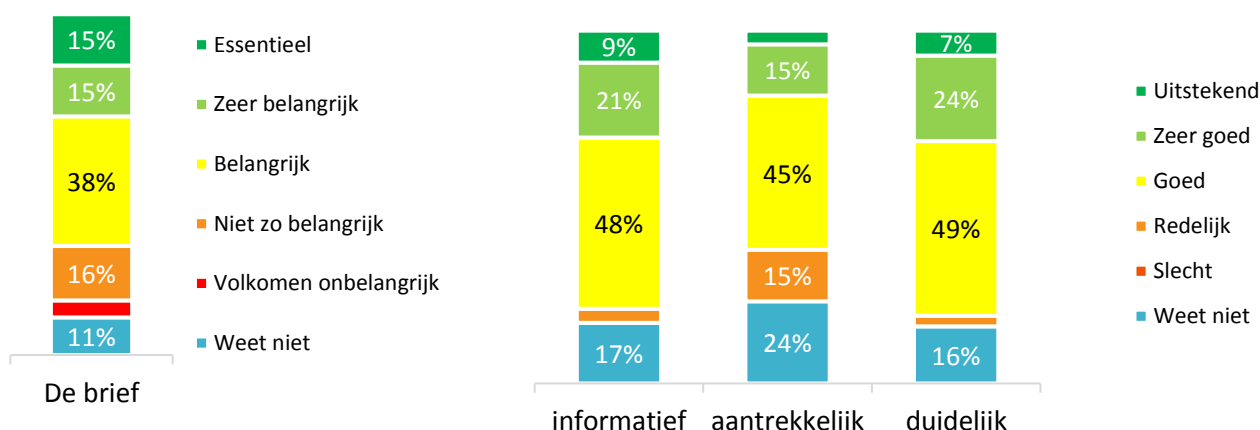
	Aantal respondenten die deze combinatie maakten	Percentage
Gemeente en consultatiebureau	29	4%
Bibliotheek en consultatiebureau	43	6%
Gemeente en bibliotheek	56	8%

Communicatiemiddelen goed beoordeeld

Via de gemeente of het consultatiebureau ontvangen alle ouders van een pasgeboren kind per brief een uitnodiging om het BoekStartkoffertje te komen ophalen in de lokale bibliotheek. Ongeveer twee derde van de ouders met een jong kind geeft aan de brief ontvangen te hebben (64%). Ongeveer een op de tien ouders (10%) geeft aan niet meer te weten of zij de brief ontvangen hebben of niet.

Van de ouders met jonge kinderen die de brief wél zeggen te hebben ontvangen, geeft meer dan twee derde (68%) aan dat de brief belangrijk was voor het ophalen van het BoekStartkoffertje.

Meer dan driekwart (78%) van de ouders vond de brief ten minste informatief, bijna twee derde (64%) vond de brief ten minste aantrekkelijk en vier op de vijf ouders (80%) vonden de brief duidelijk. Ongeveer een op de zes tot een kwart van de jonge ouders geeft aan dit niet (meer) te weten.

Figuur 10. Hoe belangrijk was de brief voor het ophalen van het koffertje? & Kunt u op de volgende aspecten aangeven wat u van de brief vond?

Ouders die minder tevreden waren over de brief en de aspecten 'informatief', 'aantrekkelijk' en 'duidelijk' is gevraagd wat zij vonden dat er aan de brief verbeterd zou kunnen worden om ervoor te zorgen dat deze beter aansluit bij de verwachtingen. Zoals hieronder aangegeven, vinden sommige

ouders dat er meer duidelijkheid moet worden gegeven over de relatie met de bibliotheek en over de periode van ophalen.

In totaal waren er 14 mensen die antwoord hebben gegeven op deze vraag.

“In de brief staat dat je het koffertje bij de bibliotheek kunt ophalen, maar wat er niet in staat is dat je je eerst via een website moet aanmelden. De eerste keer was ik voor niks naar de bibliotheek met mijn dochter, omdat zij niet was aangemeld. Dat moet duidelijker vermeld worden in de brief.”

“Het is alweer een tijd geleden dat ik de folder heb ontvangen. Ik weet wel dat mij niet helemaal duidelijk was hoelang je lid moest zijn en hoeveel dat kost. Dat ik er een gratis boekje en koffertje bij krijg was voor mij niet zo aantrekkelijk omdat ik al zat boekjes heb. Vind dat de kindjes nog te jong zijn voor de bieb, als ze groter zijn wel.”

“Het leek een standaard infobriefje van de gemeente, het was niet duidelijk dat er iets te halen was wat goed is voor je kind, én wat niets kost.”

Ouders goed ontvangen in de bibliotheek

De ouders die naar de bibliotheek zijn gegaan om het BoekStartkoffertje op te halen, geven over het algemeen aan goed te zijn ontvangen. Driekwart (75%) van de ouders zegt vriendelijk te zijn geholpen. Meer dan vier op de tien ouders (43% en 39%) geven daarnaast aan uitleg te hebben gehad over het BoekStartkoffertje en het aanbod van de bibliotheek. Meer dan een kwart (29%) is wegwijs gemaakt in de bibliotheek.

Slechts een op de tien ouders (10%) is in de bibliotheek geïnformeerd over het belang van voorlezen.

Figuur 11. Kunt u aangeven hoe de ontvangst was in de bibliotheek?

Ouders hadden een prettige ervaring in de bibliotheek

De vijf geïnterviewde ouders hebben het bezoek aan de bibliotheek waar ze het BoekStartkoffertje ophaalden als zeer prettig ervaren. De medewerkers waren erg vriendelijk en de ouders werd uitgelegd waar ze de kinderboeken konden vinden. Daar bleef het echter meestal bij. Men kon zich niet herinneren dat er daarnaast nog andere informatie over voorlezen werd gegeven.

“We kregen een korte rondleiding. Ze vertelde over welke afdeling waar was en voor welke leeftijd je waar wat kon zoeken.”

“Heel positief, heel vriendelijk. Ze heeft me aangewezen waar de babyboekjes en kinderboekjes liggen maar niet iets specifiek over voorlezen verteld.”

“Nee, kan me niet herinneren dat ze iets over het voorlezen zelf heeft verteld.”

4 Evaluatie van en tevredenheid over het BoekStartkoffertje

In dit hoofdstuk gaan we in op de tevredenheid van ouders die het BoekStartkoffertje hebben opgehaald. We gaan verder in op de redenen voor het ophalen, de tevredenheid en de verwachtingen die men van het koffertje had.

Nagenoeg iedereen tevreden over het BoekStartkoffertje

Dat het BoekStartkoffertje gratis is op te halen, was voor veel ouders met een jong kind de voornaamste reden om dit te doen. De op één na meest genoemde reden is – voor meer dan de helft van de ouders (52%) – dat men graag wil voorlezen aan het kind en dat het BoekStartkoffertje daar dus een mooie aanleiding voor is. Verder denkt de helft van de ouders dat het BoekStartkoffertje nuttig is (50%), vinden veel ouders dat het BoekStartkoffertje er leuk uitziet (42%) en is bijna de helft van de ouders nieuwsgierig (48%) naar het koffertje.

Figuur 12. Waarom heeft u het BoekStartkoffertje opgehaald?

Ouders hebben verschillende redenen om het BoekStartkoffertje op te halen

Ouders zijn aangenaam verrast door de uitnodiging om het BoekStartkoffertje op te halen en ze zijn nieuwsgierig naar wat ze zullen krijgen. Nieuwsgierigheid was voor de geïnterviewde ouders een belangrijke reden om het koffertje op te halen. Net als het feit dat het gratis is.

“Ik was verrast dat ik het koffertje kon afhalen. En was benieuwd naar wat het precies was.”

“Eerlijk gezegd, in eerste instantie voor het koffertje. Ik vond het er leuk uitzien. En ik houd van cadeautjes.”

“Het was gratis en waarom zou je het niet doen?”

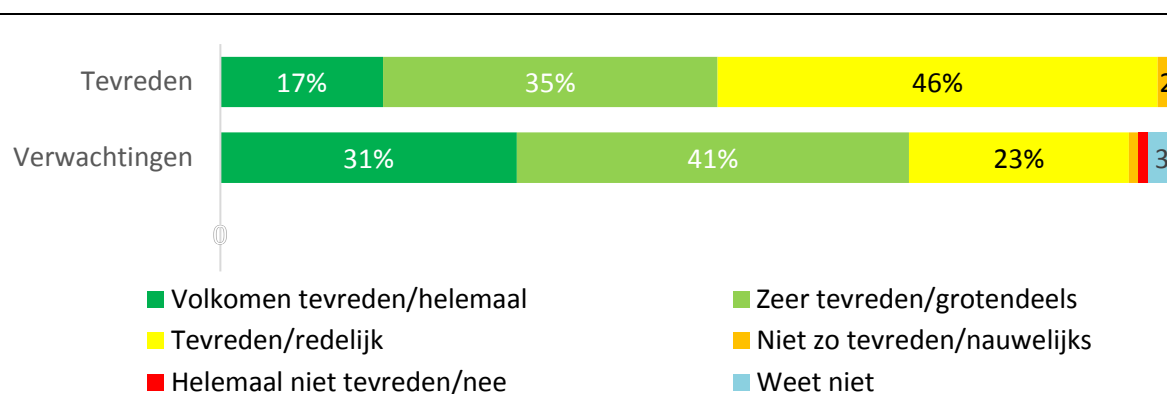
Nagenoeg iedereen (98%) is tevreden over het BoekStartkoffertje. Slechts zeven personen geven aan ‘niet zo tevreden’ te zijn. Dit zijn dezelfde personen die hebben aangegeven dat het BoekStartkoffertje niet of nauwelijks aan de verwachting voldeed. De voornaamste redenen die zij daarvoor aandragen, zijn:

“Ik vind persoonlijk dat de inhoud niet relevant is voor de ontwikkeling van een peuter.”

“Inhoud stelde niet veel voor.”

“Had meer informatie verwacht over lezen/voorlezen.”

Daarentegen geven meer dan zeven op de tien ouders (71%) aan dat het BoekStartkoffertje voor hen grotendeels of helemaal aan de verwachtingen voldeed. Hier zijn verder geen verschillen op basis van SES gevonden.

Figuur 13. Hoe tevreden bent u over het algemeen over het BoekStartkoffertje? & Voldeed het BoekStartkoffertje aan uw verwachtingen?

Verwachtingen ten aanzien van het BoekStartkoffertje

Voor sommige geïnterviewde ouders was het vooraf ongeveer duidelijk wat ze konden verwachten van de inhoud van het BoekStartkoffertje. Dit hadden ze van een vriendin gehoord of ze hadden een afbeelding gezien van het koffertje en de inhoud.

“Volgens mij wist ik van een vriendin dat er een boekje in zou zitten. Folder had ik ook verwacht. Verder geen verwachtingen.”

“Ik dacht dat er een plaatje bijstond dus ik wist wel wat erin zat.

Andere ouders hadden vooraf niet veel verwachtingen van het BoekStartkoffertje.

“Ik had niet echt verwachtingen. Vond het eigenlijk een heel rijk koffertje voor iets dat je zo gratis aangeboden krijgt.”

Ouders zeer positief over het BoekStartkoffertje

Ouders zijn erg positief over zowel het oranje koffertje zelf als de inhoud ervan. Ze zijn tevreden over de hoeveelheid materialen die erin zit en over de kwaliteit, vooral van de boekjes. Sommige ouders waren verrast door de inhoud van het koffertje omdat er meer boekjes in zaten dan ze vooraf hadden gedacht.

“Ik dacht dat ik een koffertje zou krijgen met vooral veel informatie voor de ouders over het belang van voorlezen. Ik had wel verwacht dat er iets van een boekje in zou zitten. Maar er zat meer in dan ik dacht. Er zat een stoffen boekje in, wat ik had verwacht. Maar daarnaast ook een leuk kartonnen boek met een cd. Dat vond ik wel heel leuk!”

Andere ouders waren lichtelijk teleurgesteld over de inhoud van het koffertje, omdat ze meer tips hadden verwacht over hoe om te gaan met voorlezen.

“Ik had meer tips verwacht. Om ouders ook te stimuleren om voor te lezen. Ik kreeg wel drie boekjes, maar dat vond ik vrij passief.”

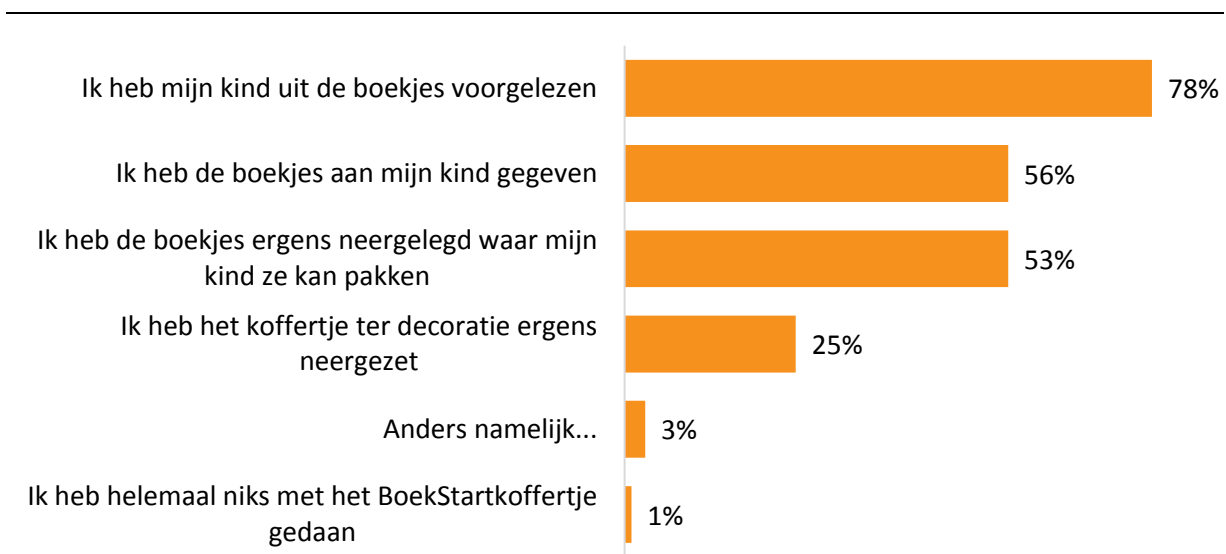
Uiteraard zat er wel een folder in, maar deze bleek de moeder – na navraag – niet te hebben gezien. Jonge ouders krijgen veel folders en dat gaat in de drukte opzij, volgens de betreffende moeder. Tip van de moeder: Zorg dat het advies over voorlezen prominenter aanwezig is in het koffertje. Bijvoorbeeld door dit op een harde kaart te printen (n plaats van een klein foldertje) of beeld deze af aan de binnenkant van de deksel van het koffertje.

Inhoud van het BoekStartkoffertje wordt veel gebruikt

In de volgende grafiek zien we dat meer dan driekwart van de ouders met jonge kinderen (77%) aangeeft dat ze uit de boekjes van het BoekStartkoffertje hebben voorgelezen. Dit percentage ligt hoger bij de ouders met een hoge SES (81%) dan bij de ouders met een lage SES (69%). De verschillen zijn echter niet significant. Meer dan de helft van de ouders (56%) heeft de boekjes uit het BoekStartkoffertje ergens neergelegd waar het kind ze zelf kan pakken of heeft de boekjes direct aan het kind gegeven.

Slechts één procent van de ondervraagden geeft aan helemaal niks met het BoekStartkoffertje gedaan te hebben.

Figuur 14. Kunt u aangeven wat u precies met de inhoud van het BoekStartkoffertje hebt gedaan?

Ouders die 'anders namelijk' hebben geantwoord, geven aan het volgende met het BoekStartkoffertje te hebben gedaan:

"Gebruik het koffertje voor de kleurpotloden en stiften van mijn kinderen."

"Het koffertje gebruikt mijn zoon om de auto's in te vervoeren naar de oppas."

"We gebruiken het koffertje als speelgoed/boekkoffertje als ze gaat logeren bij opa & oma."

Hoe ouders omgaan met de inhoud van het BoekStartkoffertje

Over het algemeen gaan de vijf geïnterviewde ouders ongeveer op dezelfde manier met het BoekStartkoffertje om. Als de ouders met het koffertje thuis komen, bergen ze het harde boekje op in de kast, het knisperboekje wordt in de box gelegd (daar kan de baby al mee spelen); het koffertje zelf krijgen de kinderen pas later om mee te spelen; het wordt in de tussentijd in de kast gezet of er worden spulletjes (bijvoorbeeld speelgoed) in bewaard.

Ouders zijn erg enthousiast over de *boekjes* en hebben vooral het *kartonnen boekje* veel voorgelezen aan de kinderen. Meerdere keren geven ouders aan dat de boekjes tot de favorieten van de kinderen behoren. Eén van de ouders kreeg ook de *cd bij het boekje* en draait deze tot op de dag van vandaag. Ook over het *knisperboekje* zijn ouders erg enthousiast. Dit hebben ze meestal aan het kind gegeven om mee te spelen en niet altijd gebruikt om samen te lezen.

“Het harde boekje wordt nu nog steeds elke week gebruikt.”

“Het knisperboekje van Nijntje was favoriet. Dat was echt heel leuk.”

De *folder* is door sommige ouders gelezen en door andere ouders niet. Ouders die de folder hebben gelezen, vonden deze goed leesbaar en voorzien van waardevolle informatie, hoewel ze deze niet meer konden terughalen. Alleen dat voorlezen belangrijk is, is blijven hangen.

“De folder heb ik wel gelezen. Was wel interessant, maar ik weet niet meer waar het over ging. Dat voorlezen goed en leerzaam is.”

“Soms heb je van die lappen tekst die dan niet doordringen, maar dit las leuk weg. Het was wel informatie die ik kende, maar ik heb het toen vooral aan mijn partner laten zien. Van zie je wel, je kan wel aan baby’s voorlezen.”

“Folder? Die heb ik niet gezien. Die kan ik me niet herinneren.”

Met de *boekenlegger* hebben de ouders niet veel gedaan. Dit kan er mogelijk mee te maken hebben dat deze van een dun soort materiaal gemaakt is.

“Die heb ik ook weggegooid. Het was maar een stuk vel. Slap. Ik heb niks met zo’n flutding. Was net een verknipte folder.”

“Heb ik niks mee gedaan, weggegooid denk ik.”

“Die heb ik in het begin wel gebruikt, maar op den duur is die wel gesneuveld.”

De *koffer* zelf vinden ouders er leuk uitzien en deze wordt veel gebruikt om spullen in op de bergen en later, als de kinderen groter zijn, om mee te spelen. Of de oudere kinderen in het gezin spelen ermee.

“De koffer heeft een tijdje op zijn kamer gestaan met wat verzorgingspulletjes erin.”

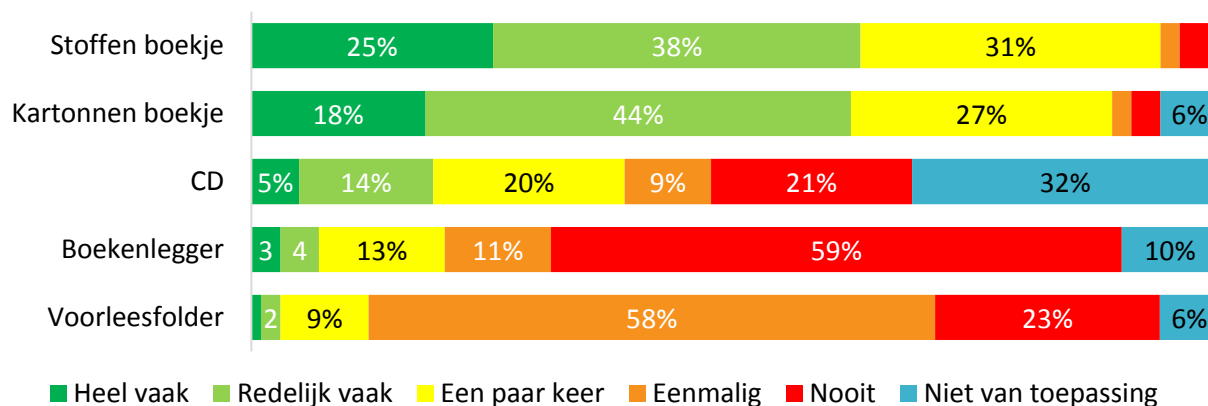
“Dat is bij het speelgoed terechtgekomen. Daar hebben de jongens heel veel mee gespeeld.”

“Daar zitten nu knickers in of ze spelen er scheidsrechtje mee. Dan trekken ze de kaart uit de koffer.”

Stoffen boekje en kartonnen boekje meest gebruikte en best beoordeelde items in BoekStartkoffertje

Van alle items die in het BoekStartkoffertje zitten, worden vooral het stoffen boekje en het kartonnen boekje redelijk vaak tot heel vaak gebruikt. Bijna twee derde van de ouders met een jong kind geeft aan het stoffen boekje (63%) en het kartonnen boekje (62%) redelijk vaak tot heel vaak te gebruiken. Ongeveer een derde van de ouders geeft aan dat er geen cd in het BoekStartkoffertje zat. (Dit was ook inderdaad niet bij alle koffertjes het geval.)

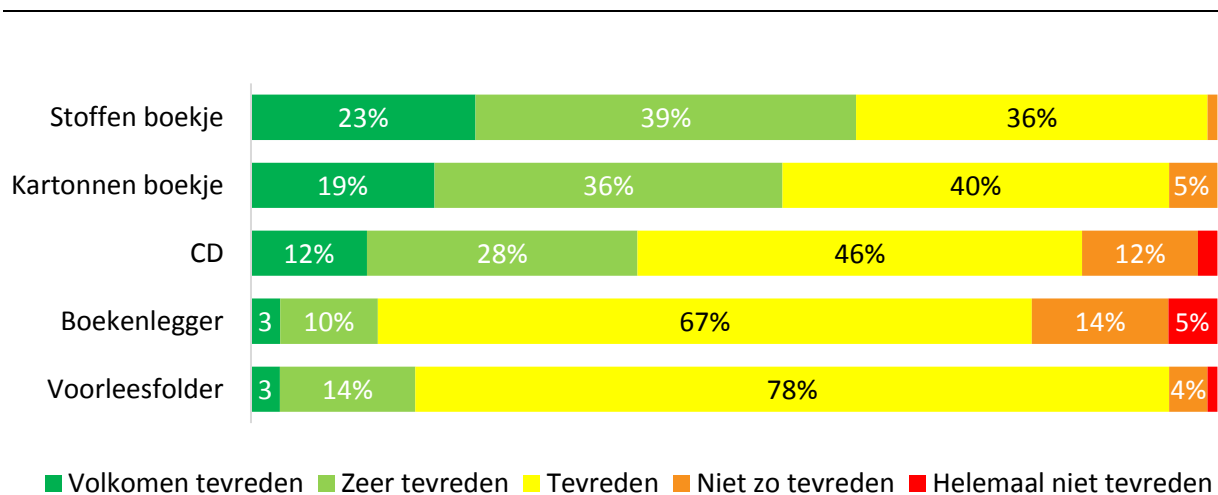
De voorleesfolder die in het BoekStartkoffertje zit, wordt vaak één keer of een paar keer doorgelezen (67%). De boekenlegger wordt door een op de vijf ouders (20%) vaker dan één keer gebruikt.

Figuur 15. Hoe vaak heeft u gebruikgemaakt van de volgende items?

Waar nagenoeg iedereen al tevreden was over het BoekStartkoffertje in het algemeen, is ook de tevredenheid per item van de inhoud van het koffertje bijzonder hoog. 99% van alle gebruikers van het stoffen boekje is ten minste tevreden. En 95% van alle gebruikers van het kartonnen boekje is ook minimaal tevreden. Hetzelfde geldt voor gebruikers van de cd (91%), de voorleesfolder (95%) en de boekenlegger (86%).

Hierbij zijn geen verschillen gevonden tussen SES-groepen.

Figuur 16. Geef aan hoe tevreden u bent met de volgende items uit het BoekStartkoffertje.

Verbeter tips voor het BoekStartkoffertje

- Ouders willen verschillende boekjes in de koffertjes als ze twee koffertjes ophalen voor hun tweeling.

“Ik heb een tweeling en kreeg dezelfde boekjes. Verschillende boekjes was leuk geweest.”

- De afbeelding vóór op de informatiefolder toont een afbeelding van een moeder met haar baby op schoot, met de rug naar haar toe. Een ouder stelt voor om hier een afbeelding te tonen waarbij de baby een kwart slag gedraaid is, zoals wordt geadviseerd.

Andere ouders geven aan geen verbeteringen te weten. Als het doel van het koffertje is om ouders bewust te maken van het belang van voorlezen en hen te stimuleren om voor te lezen, dan is dat volgens hen gelukt.

Overgrote meerderheid van de ouders zou het BoekStartkoffertje aanraden aan anderen

De volgende grafiek toont dat het BoekStartkoffertje bij ongeveer een op de vijf ouders (22%) met jonge kinderen ervoor gezorgd heeft dat ze eerder zijn begonnen met voorlezen. Bij een op de zeven ouders (14%) heeft het BoekStartkoffertje bijgedragen aan nieuwe kennis over voorlezen aan baby's. Bijna een op de tien (8% en 7%) is positiever tegen voorlezen aan gaan kijken en is voorlezen leuker gaan vinden en vaker gaan doen.

Desalniettemin geeft iets meer dan de helft van de ouders (51%) aan dat hun kijk op geen van deze thema's is veranderd. Opvallend is wel dat dit vooral onder ouders met een hoge SES het geval is (59%). Van alle ouders met een lage SES geeft 'slechts' 38% aan dat hun kijk op géén van deze thema's is veranderd.

Hieruit blijkt dus dat het BoekStartkoffertje vooral bij lage SES-ouders met jonge kinderen een verandering op bepaalde thema's rond het lezen weet te bewerkstelligen.

Figuur 17. Op welke van de onderstaande thema's heeft het BoekStartkoffertje uw kijk veranderd?

Tot slot geeft de overgrote meerderheid (93%) van de ouders aan het BoekStartkoffertje aan te raden aan andere ouders met jonge kinderen.

Veranderingen bij ouders door het BoekStartkoffertje

Een deel van de geïnterviewde ouders geeft aan dat zij door BoekStart eerder lid zijn geworden van de bibliotheek en dat zij daardoor meer en gevarieerder zijn gaan voorlezen aan hun kinderen.

“Ik denk wel dat ik eerder lid ben geworden van de bibliotheek door het koffertje. Ik wilde me wel al aanmelden voor de bieb, maar door die brief ging ik er echt op korte termijn heen.”

“Prentenboeken koop ik graag, maar babyboekjes zijn maar voor een kortere periode, dus doordat ik gemakkelijk andere kon halen (bij de bieb) hebben de kinderen wel meer variatie gehad.”

“We zijn lid geworden van de bieb en zodoende heb je toch meer boeken in huis. Door de bieb ook andere kijk op kinderboeken gekregen, Toen ik jong was waren die suf maar nu heb je meer kinderschrijvers. Meer keuze.”

Andere geïnterviewde ouders geven aan dat zij door het ophalen van het BoekStartkoffertje geen dingen anders zijn gaan doen.

“Ik vond voorlezen altijd al belangrijk en deed het al.”

“Ik denk dat het komt omdat ik altijd al zo gewend was om voor te lezen in de oppasgezinnen waar ik kwam. Dus niet door het koffertje. Kijk, de jongste geeft aan dat hij het heel leuk vindt, dus dan ga je daardoor meer voorlezen.”

5 Redenen om het BoekStartkoffertje niet op te halen

In dit hoofdstuk gaan we in op een aantal zaken rond het feit dat sommige ouders het BoekStartkoffertje niet ophalen. Een deel van deze ouders heeft aangegeven wel een uitnodiging ontvangen te hebben, maar het BoekStartkoffertje niet opgehaald te hebben. Een ander deel heeft aangegeven niet op te hoogte te zijn van (het bestaan van) het BoekStartkoffertje. Waar nodig en relevant zullen we deze uitsplitsing maken.

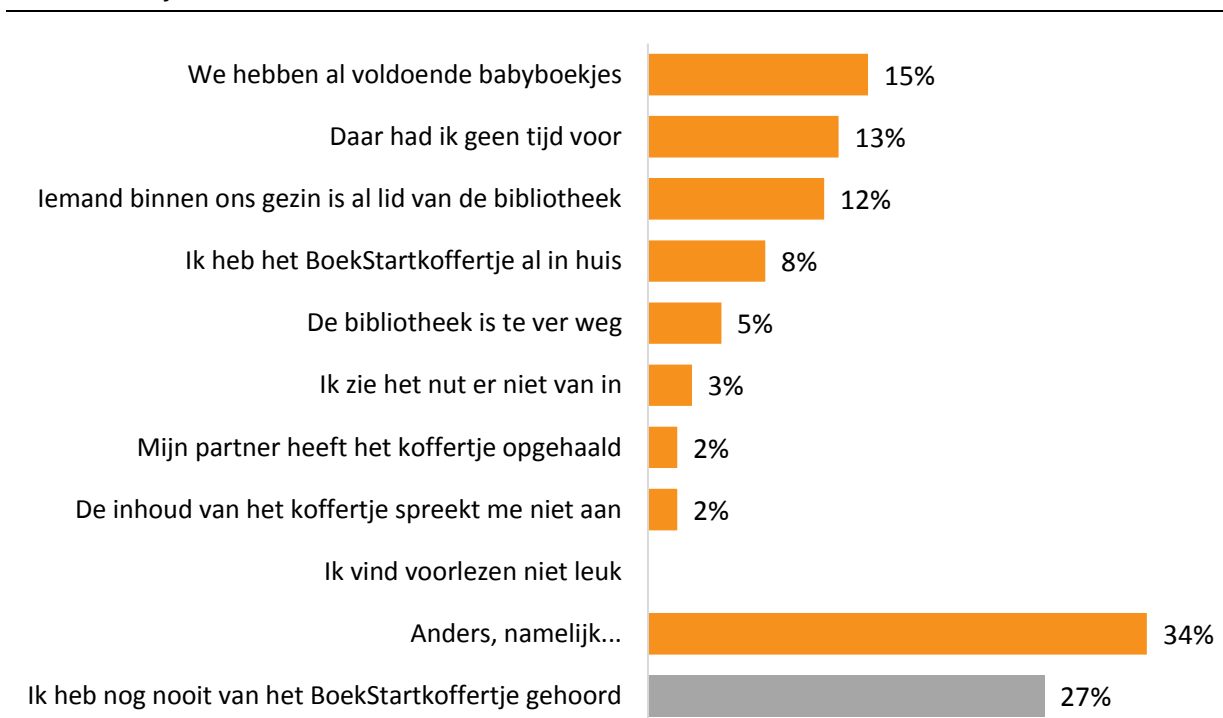
Bekendheid en tijd grootste struikelblokken bij ophalen BoekStartkoffertje

Er is een grote diversiteit aan redenen waarom ouders het BoekStartkoffertje niet opgehaald hebben. Allereerst geeft meer dan een kwart (27%) van alle ouders die het koffertje niet hebben opgehaald aan het koffertje niet te kennen; bij de ouders met een lage SES is dit bijna de helft (46%) en bij de ouders met een hoge SES bijna een vijfde (19%). Verder geeft ongeveer een op de zes ouders (15%) aan dat men al voldoende babyboekjes heeft en dat men daarom het BoekStartkoffertje niet heeft opgehaald. Tijd is voor een op de acht ouders (13%) een belangrijke factor om het BoekStartkoffertje niet op te halen. Daarnaast geven veel ouders nog uiteenlopende antwoorden in de categorie 'anders, namelijk': in bijna de helft van deze antwoorden wordt aangegeven dat men geen uitnodiging voor het BoekStartkoffertje heeft ontvangen.

Enkele belangrijke en opvallende reacties:

"De bieb hier in de wijk is niet fulltime open. Daardoor niet in te passen in mijn schema."

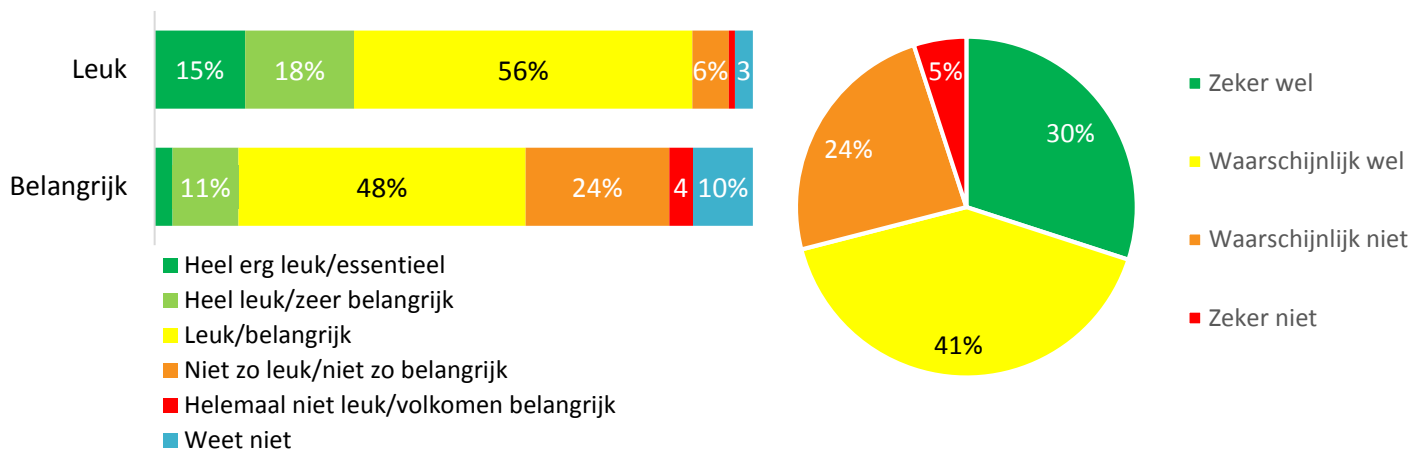
"Ik heb de brief niet ontvangen. Mijn kind speelt echter wel graag met het koffertje als we in de bibliotheek zijn."

Figuur 18. Kunt u aangeven waarom u het BoekStartkoffertje niet opgehaald hebt?

Figuur 20. Wat vindt u van het BoekStartkoffertje? & Zou u het BoekStartkoffertje ophalen nu u het gezien hebt?

Tot slot is nog aan deze groep ouders gevraagd wat Kunst van Lezen zou kunnen doen om ervoor te zorgen dat zij het koffertje wél zouden gaan ophalen. Hier volgt een greep uit de antwoorden.

“Beschikbaar stellen van het koffertje op meerdere locaties. In mijn geval was het destijds niet handig om zo vlak na de geboorte naar de bibliotheek te gaan. De brief is onder op een stapel beland en tegen de tijd dat we dat doorhadden, was het al te laat. Jammer. Het zou beter zijn om ze via het consultatiebureau te verspreiden.”

“Bezorgen i.p.v. ophalen. Of combineren met een bezoekje aan het consultatiebureau, of combineren met het aangeven van het kindje op het gemeentehuis.”

“Een reminder sturen.”

“Niks. De openingstijden van de bibliotheek zijn voor mij nu niet handig.”

“Het ligt niet aan BoekStart dat ik het koffertje niet opgehaald heb, het ligt aan mijzelf: het kwam er niet van om het op te halen en een noodzaak was er niet, gezien de vele kinder- en babyboeken die ik in huis heb. Dus ik denk niet dat BoekStart iets anders had kunnen doen, behalve het naar me opsturen.”

6 Conclusie

Kantar Public heeft in opdracht van Kunst van Lezen (een leesbevorderingsprogramma van Stichting Lezen en de Koninklijke Bibliotheek) onderzoek uitgevoerd naar de bekendheid, het bereik en de waardering van het BoekStartkoffertje onder ouders met kinderen tussen de 0 en 3 jaar. Daarbij ging specifieke aandacht uit naar de bekendheid, het bereik en de waardering van het koffertje onder ouders met een lage sociaaleconomische status (SES). Hieronder bespreken we de belangrijkste resultaten.

Bekendheid en bereik

Meer dan zes op de tien ouders (61%) zijn bekend met het BoekStartkoffertje. Ouders met een gemiddelde of hoge SES zijn net iets vaker bekend met het BoekStartkoffertje dan ouders met een lage SES. De bekendheid van het BoekStartkoffertje loopt vooral in de drie grote steden (57%) en in de randgemeenten (56%) iets achter ten opzichte van de overige regio's in Nederland (in de regio Oost is de bekendheid het grootst met 64%).

Van alle ouders die bekend zijn met het BoekStartkoffertje haalt uiteindelijk bijna driekwart (73%) het koffertje ook daadwerkelijk op. We kunnen stellen dat dit een hoog percentage is. Als we de cijfers presenteren als percentage van het totaal, dan kan er gesteld worden dat bijna de helft (45%) van alle ouders met een pasgeboren kind het BoekStartkoffertje heeft opgehaald. Van alle ouders met een lage SES is dat meer dan een derde (38%).

Voordelen van voorlezen zijn goed bekend

Meer dan zeven op de acht ouders weten dat voorlezen goed is voor de taalontwikkeling van hun (jonge) kind. Daarmee is een groot gedeelte van hen goed op de hoogte van de voordelen die voorlezen biedt. Slechts een heel klein gedeelte leest dan ook niet voor aan zijn of haar baby. Het overgrote deel van de ouders leest minimaal één keer per dag voor. Ouders met een hoge SES lezen significant vaker voor dan ouders met een lage SES (meerdere keren per dag; 25% versus 12%).

Ouders met een gemiddelde of hoge SES beginnen ook eerder met voorlezen dan ouders met een lage SES. Ongeveer een op de vijf ouders met een gemiddelde of hoge SES begint hier vlak na de geboorte van het kind mee; een derde tot vier op de tien ouders begint een paar maanden na de geboorte.

Gemiddeld begint ongeveer driekwart van de ouders binnen een half jaar met voorlezen aan de baby. Ouders die niet bekend zijn met het BoekStartkoffertje beginnen significant later met voorlezen: ongeveer twee derde van deze groep begint binnen een half jaar.

Bijna de helft (49%) van de ouders met kinderen tussen de 0 en 3 jaar geeft aan dat het BoekStartkoffertje hun kijk op voorlezen veranderd heeft. Bij de ouders met een lage SES ligt dit percentage op bijna twee derde (63%). Daarmee geven ouders met een lage SES significant vaker aan dat hun kijk op voorlezen door het BoekStartkoffertje veranderd is.

BoekStartkoffertje stimuleert bibliotheekbezoek

Ouders die het BoekStartkoffertje hebben opgehaald, bezoeken significant vaker een bibliotheek. Meer dan de helft van de ouders die niet bekend zijn met het BoekStartkoffertje, en dit ook niet hebben opgehaald, gaat nooit naar een bibliotheek. Daarnaast hebben ouders die het BoekStartkoffertje kennen (en bezitten) significant meer babyboekjes in huis dan ouders die het BoekStartkoffertje niet kennen. Nagenoeg alle baby's van wie de ouders het BoekStartkoffertje hebben opgehaald, zijn lid geworden van de bibliotheek. Dit tegenover slechts een derde van de baby's van wie de ouders niet bekend zijn met het BoekStartkoffertje (en dit dus ook niet hebben opgehaald).

Toeleiders naar het BoekStartkoffertje

Er zijn diverse wegen waarlangs ouders op de hoogte worden gebracht van de mogelijkheid om het BoekStartkoffertje te komen ophalen. De drie door de ouders het meest genoemde instanties waardoor zij op de hoogte zijn gebracht van het BoekStartkoffertje, zijn de bibliotheek, het consultatiebureau en de gemeente (in die volgorde). Alle drie deze instanties worden ongeveer door een derde van de ouders genoemd.

De brief die de ouders ontvingen speelt een belangrijke rol voor het ophalen van het BoekStartkoffertje. Over het algemeen vond men de brief (zeer) informatief, duidelijk en aantrekkelijk.

Driekwart van de ouders geeft aan vriendelijk ontvangen te zijn in de bibliotheek. Meer dan vier op de tien mensen kregen uitleg over het BoekStartkoffertje en een bijna even grote groep kreeg meer uitleg over het aanbod van babyboekjes in de bibliotheek.

Activerende werking van het BoekStartkoffertje

Meer dan de helft van de ouders geeft aan graag te willen voorlezen aan hun baby en dat het BoekStartkoffertje daar een mooie aanleiding voor is. Nagenoeg iedereen geeft aan tevreden te zijn over het BoekStartkoffertje en nagenoeg iedereen geeft ook aan dat dit aan de verwachtingen voldeed. De individuele items in het BoekStartkoffertje (kartonnen boekje, het stoffen boekje, de voorleesfolder, de boekenlegger en eventueel een cd) worden stuk voor stuk ook goed beoordeeld.

Meer dan driekwart van de ouders geeft aan dat ze ten minste één keer hebben voorgelezen uit een van de items uit het BoekStartkoffertje. Vooral het stoffen boekje en het kartonnen boekje worden redelijk vaak tot heel vaak gebruikt. De tevredenheid over alle items – maar in het bijzonder over het stoffen boekje en het kartonnen boekje – is dan ook erg hoog.

Daarnaast geeft bijna de helft van de ouders aan dat het BoekStartkoffertje hun kijk op voorlezen heeft veranderd. Meer dan een vijfde zegt eerder te zijn begonnen met voorlezen en een op de tien geeft aan voorlezen belangrijker te zijn gaan vinden. Vooral ouders met een lage SES geven aan dat hun kijk op voorlezen is veranderd door het BoekStartkoffertje.

Bekendheid en tijd zijn redenen om het BoekStartkoffertje niet op te halen

De voornaamste redenen die ouders geven voor het niet ophalen van het BoekStartkoffertje zijn dat men niet wist dat dit kon en dat men er geen tijd voor had. Na het zien van een foto van het

BoekStartkoffertje en de inhoud hiervan geeft meer dan twee derde van deze ouders aan het koffertje – als men weer voor de keuze zou staan – wél op te halen. Het is dus belangrijk om de bekendheid van het BoekStartkoffertje te vergroten, zeker bij ouders met een lage SES.

Bijlage: Voorlezen aan jonge kinderen

In de vijf interviews met ouders is, naast de waardering en het gebruik van het BoekStartkoffertje, ook het voorleesgedrag van de ouders in kaart gebracht. In deze bijlage staat centraal op welke wijze de vijf geïnterviewde ouders het voorlezen aanpakken. Er wordt onder andere aandacht besteed aan de momenten waarop de ouders voorlezen, de soorten boekjes dat zij gebruiken en in hoeverre zij speciale babyboekjes aan de kleinsten voorlezen. Tot slot komen de uitdagingen die ouders tijdens het voorlezen ervaren aan bod.

Ouders lezen vooral 's avonds voor, maar soms ook overdag, tussen de bedrijven door

Voorlezen lijkt, bij de vijf gezinnen die deel hebben genomen aan het kwalitatieve onderzoek, een vast onderdeel te zijn van het avondritueel. Kinderen gaan in bad en poetsen hun tanden, daarna worden ze voorgelezen en gaan ze slapen.

“Dat doen we 's avonds bij het naar bed gaan. Dan zit ik op bed, in het begin met de babyboekjes, het aanwijzen en het benoemen. Het was in het begin nog niet om de interactie, maar het aanraken van hem. En woordjes benoemen.”

“'s Avonds op bed bij papa en mama. Ja, altijd op schoot.”

“Meestal doe ik de tweeling (van drie) eerst naar bed en dan zingen we en doen we een boekje. We lezen dan Bobbie.”

Naast het voorlezen voor het slapengaan wordt er ook gedurende de dag voorgelezen, hoewel sommige ouders dat alleen doen als de kinderen ziek zijn. Deze momenten ontstaan meestal spontaan, niet in de laatste plaats omdat het kind zelf met een boekje komt aanzetten. Ouders proberen daar zoveel mogelijk gehoor aan te geven. Hoewel dat, door tijdgebrek, niet altijd lukt.

Ook aan de allerkleinsten wordt tussendoor voorgelezen, uiteraard op initiatief van de ouders. Hiervoor zijn er geen vaste momenten. Deze ontstaan spontaan, waarbij rekening wordt gehouden met de behoefte van de baby. Bij voorlezen aan de allerkleinsten gaat het vooral om dingen benoemen en samen naar plaatjes kijken. Soms wordt er een verhaaltje bij verzonnen.

“Als ze niet het boek uit je handen slaan, dan vooral een beetje plaatjes kijken en basisbegrippen: bal, huis, dat soort dingen. Een beetje wegwijs maken.”

“Woorden en plaatjes een beetje voorlezen, nog niet echt een verhaaltje. Meer dingen benoemen. Als mijn kind vervolgens op het boekje gaat sabbelen vind ik dat geen voorlezen, hoor.”

“Voorlezen uit een boekje met een paar plaatjes en daar verzinnen we dan een verhaaltje bij.”

Verschillende personen in een familie lezen voor, zoals vader en oma. Maar het lijkt vooral een activiteit te zijn die door de moeder wordt opgepakt.

“Vooral ik (moeder), mijn partner ook wel, en als mijn moeder oppast zij ook.”

Ouders lezen kinderen gezamenlijk en apart voor

Kinderen worden zowel apart als samen met broertjes en zusjes voorgelezen. Ouders hebben verschillende redenen om meerdere kinderen in het gezin tegelijk voor te lezen. Ten eerste is het praktisch. Ouders hebben een druk gezinsleven met meerdere kinderen en vinden voorlezen wel belangrijk, maar om tijd te besparen wordt ervoor gekozen om de kinderen in het gezin samen voor te lezen. Daarnaast vinden ouders het ook gezellig om de kinderen samen voor te lezen. En ook zien ouders niet altijd het nut van apart voorlezen in, vooral omdat voorlezen bij heel jonge kinderen in hun beleving nog niet heel veel zin heeft.

“Ik lees samen voor, niet omdat ik denk dat een kleintje het toch niet oppikt (en er maar gewoon bijzit), maar omdat het gezellig is, een vast gezamenlijk ritueel is.”

“Ik las al voor aan de oudste twee en de jongste is daar gewoon meteen in meegegaan.”

“Het ligt er aan, bij negen maanden zijn ze natuurlijk veel slimmer, dan kan je ook wat woorden benoemen. Dan heeft het zin, maar met zo’n kleintje... Ik geloof niet dat het dan echt loont.”

Als de onderzoeker voorlegt dat het goed is om een baby apart voor te lezen, begrijpen ouders dat wel, maar geven ze aan soms toch voor de praktische oplossing te (moeten) kiezen. Eén ouder vindt het advies betuttelend.

“Ik vind het een beetje van deze tijd, te betuttelend. Baby kan net zo goed op een Duploblokje knagen als op een boekje. Ik heb er niets mee.”

Meerdere ouders lezen, naast dat ze het gezamenlijk doen, bewust ook apart voor aan hun kinderen, omdat ze merken dat de behoeften van de kinderen verschillend zijn. De kinderen reageren anders op de boekjes en de ouders vinden het belangrijk om voor te lezen uit boeken die aansluiten bij de ontwikkeling van de kinderen.

“De jongste mag kiezen of ie erbij komt of dat ie rondstapt. Meestal wil hij erbij. Maar de laatste tijd las ik voor uit Pinkeltje en dat vond hij niet leuk. Dat was nog te hoog voor hem. Met hem lees ik tussendoor voor. Als de tijd het toelaat.”

“In het begin heb ik samen voorgelezen, maar later ook wel apart omdat de boeken voor de ouderen niet leuk waren voor de kleintjes.”

“De echte babyboekjes waren overdagmomentjes, als de oudste sliep.”

Ouders lezen aparte boekjes voor aan de jongere kinderen

Ouders lezen speciale boekjes aan hun baby voor, zoals stoffen boekjes, harde boekjes, boekjes met één woord of zin of met alleen afbeeldingen. Sommige ouders letten bewust op het niveau van de boekjes en de boekjes groeien met het kind mee.

“Ik lees echt kinderboekjes voor, de anderen zijn daar te oud voor.”

“Eerst had ik van die kleine boekjes met dikke bladzijdes, van dik karton, met één woord. Daarna met dieren en van die omvouwflapjes. Daarna een tussenin-boekje en nu lezen we boekjes met veel tekst. Borre-boekjes.”

De kinderen zoeken vaak zelf de boekjes uit. Ouders leggen boeken ook daar waar kinderen er zelf bij kunnen, in de lade van de box of in manden en bakken in de slaapkamer of woonkamer. Kinderen pakken volgens de ouders vaak hun favoriete boekjes. De favoriete boekjes van de kinderen zijn onder andere (knisper)boekje van Nijntje, Bobbie, Kikker, Dorus de Beer, Dikkie Dik, Blauwe Beer en Ginnie. Dit betekent dat ouders vaak hetzelfde boekje voorlezen en ze gaan hierin mee omdat ze het idee hebben dat herkenning goed is voor een kind. Daarnaast zorgen ouders ervoor dat er wat afwisseling is door zelf af en toe een boekje te kiezen. Dat is goed voor het kind, maar is ook prettig voor henzelf, zo geven de ouders aan.

“Hij heeft een kamer met een mand met allemaal boeken en daarvan kiest hij zelf een boek uit. Dan gaan we op het grote bed zitten, naast elkaar of op schoot, en dan mag hij kiezen wat ik voorlees.”

Ouders nemen hun baby tijdens het voorlezen graag met de rug naar hen toe op schoot

Als het specifiek gaat om baby's, blijkt dat ouders deze tijdens het voorlezen graag met de rug naar hen toe op schoot houden. Ze ervaren dit als een fijn knuffelmoment en een manier om een band op te bouwen met het kind. Ook veiligheid lijkt een rol te spelen. Als een baby klein is, vindt een ouder het prettig om het kind dicht tegen zich aan te houden.

Ouders wisten niet dat het belangrijk is om oogcontact te hebben met de baby tijdens het voorlezen, maar als de onderzoeker dit aan hen voorlegt, vinden ze dat interessant om te horen en ook logisch klinken.

“Kinderen zaten altijd op schoot toen ze zo klein waren. Lekker op schoot. Konden ze kroelen.”

“Ja, zo deden wij het ook [met de rug naar de ouder toe]. Dan zaten ze lekker op schoot. Kon je het boekje goed voor je houden. En zien wat er in het boekje gebeurt. De handen vrij, de baby handen vrij.”

“Daar zit wel wat in, om het kindje dwars neer te zetten. Is inderdaad zo dat je anders de ogen niet kan zien van je kindje.”

“Wist ik niet, klinkt wel logisch. Zou het nu wel anders doen. Absoluut. Nooit gerealiseerd. Ik wil altijd dingen uitproberen. Als het niet bevalt, dan ga ik er niet mee door.”

Het gebruik van verschillende typen boekjes

- Het lijkt er op dat *knisperboekjes* meer aan het kind worden gegeven om zelf mee te spelen dan dat ouders ze aan de kinderen voorlezen, wat ze wél met kartonnen boekjes doen.

“Zo’n voelboekje heeft hij wel gehad. Dan kunnen ze erin knijpen, dat las ik niet voor.”

“Eerste paar maanden van die stoffen boekjes, ook met die geluidjes erin, om de aandacht vast te houden.”

- Een enkele ouder maakt gebruik van een *prentenboek*. Andere ouders niet, waarbij zij niet goed kunnen uitleggen waarom niet.

“Ja, prentenboeken met veel en grote platen. Bijvoorbeeld: ‘Wie heeft er op mijn hoofd gepoept’ van die mol. Echte prentenboeken. Leuk.”

“Prentenboeken, die gebruik ik niet. Waarom? Die hebben we niet in huis.”

“Nee, volgens mij niet. Weet eigenlijk niet zo goed waarom niet.”

Ook was het voor een enkele ouder niet duidelijk wat een prentenboek precies is.

“Dat weet ik eigenlijk niet. Is dat met één tekening? Nee, volgens mij niet.”

- *Digitale (prenten)boeken* worden door de ouders die aan de interviews hebben deelgenomen niet gebruikt.

“Daar heb ik nooit over nagedacht dat dat ook een optie is. Maar ik heb liever een boek in mijn handen. Maar het is ook een kwestie van wennen, natuurlijk.”

“We hebben wel die van Borre gedownload. Dat hebben we gedaan voor de oudste toen we op vakantie gingen, want die moet meters maken. Verder niet. Vind het heerlijk om iets in handen te hebben en bladzijden om te slaan.”

Ouders ervaren uitdagingen bij het voorlezen aan kinderen

Als de vijf geïnterviewde ouders wordt gevraagd of er nog zaken zijn die zij moeilijk vinden tijdens het voorlezen, blijkt dat zij het vooral een uitdaging vinden om de kinderen bij de les te houden. Ouders gaan daar verschillende mee om.

“Het lastige is dat ze willen doorbladeren als de tekst nog niet klaar is. Wat ik dan deed? Dan las ik de helft niet en dan gingen we maar weer verder.”

“Wat ik nu vooral lastig vind, is als ze vragen tussendoor stellen (niet over het boekje). Dan denk ik: Houd nu even je mond, we zijn aan het lezen. Of alvast het blad omslaan terwijl de regel nog niet afgelezen is. Dan zeg ik: Nee wacht even.”

Een andere uitdaging waar ouders mee te maken hebben, is dat voorlezen tijd kost. Dat is lastig, omdat ouders niet altijd tijd hebben of de tijd niet aan voorlezen willen besteden.

“Soms moet je er echt tijd voor maken, even je eigen ik aan de kant zetten en je op de kinderen concentreren.”

Tot slot vinden ouders het soms lastig om aan de hele kleintjes voor te lezen, omdat ze niet goed kunnen inschatten wat het voorlezen met het kind doet.

“Toen ze zo jong waren (twee à drie maanden) kon je nog niet goed peilen of ze het echt leuk vonden. Dan was het vooral wat je zelf leuk vond. Verder niet.”

Vooraf het belang van voorlezen is bekend bij ouders

Bij de kennis die ouders hebben over voorlezen aan kinderen lijkt het vooral te gaan over het belang van voorlezen en veel minder over, bijvoorbeeld, de manier van voorlezen.

“Ze zeggen dat kinderen dan sneller dingen herkennen en dat het goed voor de hersenen. En dat ze beter kunnen leren, maar ik weet niet of dat waar is.”

“Voorlezen is belangrijk. Dat is wat ik weet.”

Ouders hebben zelf niet de indruk dat ze heel erg op de hoogte zijn van nieuwe kinderboeken, maar lijken dat ook niet belangrijk en relevant te vinden.

“Nieuwe titels? Niet echt. Ik doe het met boekjes die ik op verjaardagen krijg en die ik koop.”

“Ik heb een hoop boeken in de kast staan.”

Ouders zingen graag voor en met hun kinderen en doen dat regelmatig

Het valt op dat alle vijf de ouders die deelnamen aan het onderzoek ook zingen en dat zij dit vooral doen voor het slapengaan. Zingen is dan een vast onderdeel van het naar-bed-gaanritueel of tijdens het lezen van de Bijbel na het eten.

“Wij zingen elke avond een liedje voordat hij gaat slapen. Het is een christelijk liedje.”

“In eerste instantie zing ik omdat ik het heel leuk vind en zij dat ook vinden. Toen ik zwanger was zong ik ook en toen ze net geboren waren, dezelfde liedjes voor herkenning en veiligheid.”

“Ik zing dan ‘In de maneschijn’, ‘Spin Sebastiaan’, en bijvoorbeeld ‘Koen maak je mijn schoen’.”

o n d e r z o e k s p u b l i c a t i e

Lezen

STICHTING LEZEN

Nieuwe Prinsengracht 89

1018 VR Amsterdam

lezen.nl